

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

**DESKRIPCE INKLUZIVNÍHO A SEPAROVANÉHO EDUKAČNÍHO PROCESU
V PROSTŘEDÍ SPORTOVců SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM**

bakalářská práce

Autor: Kateřina Pjajčiková, Aplikovaná tělesná výchova

Vedoucí: Mgr. Svatava Panská

Olomouc 2021

Jméno a příjmení autora: Kateřina Pjajčíková

Název bakalářské práce: Deskripce inkluzivního a separovaného edukačního procesu v prostředí sportovců se sluchovým postižením

Pracoviště: Katedra Aplikovaných pohybových aktivit

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Svatava Panská

Rok obhajoby: 2021

Abstrakt:

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku sportovců se sluchovým postižením, jejich začlenění mezi sportovce intaktní populace a případně preference sportování s osobami s postižením sluchu, eventuálně s oběma skupinami. Sleduje volbu tréninkového kolektivu a zjišťuje možné výsledky jak na sportovním poli neslyšících, tak v soutěžích intaktní populace a vysvětluje problémy či výhody, objevující se ve sportování hendikepovaného v intaktní společnosti.

Teoretická část informuje o problematice sluchového postižení, současných možnostech sluchové protetiky a různých formách komunikace osob se sluchovým postižením. Praktická část zahrnuje výsledky získané pomocí ankety, která byla předložena sportovcům se sluchovým postižením. Prostřednictvím odpovědí na výzkumné otázky, jež jsou zodpovězeny v diskuzi práce, lze zrealizovat splnění hlavního i parciálního cíle.

Klíčová slova: sluchové postižení, sluchadla, kochleární implantát, komunikace, integrace, sport

Souhlasím s půjčováním bakalářské práce v rámci knihovních služeb.

Author's first name and surname: Kateřina Pjajčíková

Title of the bachelor thesis: Description of an inclusive and separated of educational process in the environment of athletes with hearing impairments

Department: Department of Adapted Physical Activities

Supervisor: Mgr. Svatava Panská

The year of presentation: 2021

Abstract:

The Bachelor thesis focuses on the issue of athletes with hearing impairment, their inclusion among athletes of the intact population and possibly preferences of sports with people with hearing impairment, possibly with both groups. It follow the election of the training team and looks at possible results both on the sports field of deaf people and in the competitions of the intact population and explains the problems or advantages occurring in sports with heard disability in community without health disabled.

The theoretical part informs about the problem of hearing impairment, current possibilities of auditory prosthetics and various forms of communication of people with hearing disabilities. The practical part includes results obtained through a survey submitted to athletes with hearing impairments. By answering the research questions answered in the discussion of the thesis, it is possible to achieve both the main and partial objectives.

Keywords: hearing impairment, hearing aids, cochlear implant, communication, integration, sport

I agree with lending of the bachelor thesis in the context of library services.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně pod vedením Mgr. Svatavy Panské, uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a řídila se zásadami vědecké etiky.

V Olomouci dne 27. 06. 2021

.....

Ráda bych poděkovala zejména Mgr. Svatavě Panské, za vedení bakalářské práce, podnětné připomínky a cenné rady. Dále bych ráda poděkovala všem respondentům a panu Mgr. Otovi Panskému, prezidentu Českého svazu neslyšících sportovců, díky nimž mohla vzniknout výzkumná část práce. Velké poděkování patří i mému příteli a celé mé rodině, neboť mi byli oporou.

ÚVOD	8
1 SLUCHOVÉ POSTIŽENÍ	10
1.1 Anatomie sluchu	10
1.2 Klasifikace a etiologie sluchových vad	11
1.3 Diagnostika sluchového postižení	12
1.4 Sociální inteligence sluchově postižených	13
1.4.1 Ochranitelský výchovný styl.....	14
1.5 Porucha rovnováhy související s poruchou sluchu.....	14
2 SLUCHOVÁ PROTETIKA	16
2.1 Sluchadla	16
2.1.1 Rozdělení sluchadel.....	16
2.2 Kochleární implantát	19
2.2.1 Složení kochleárního implantátu	19
2.2.2 Operace kochleárního implantátu, následná rehabilitace	20
3 KOMUNIKACE OSOB SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM	21
3.1 Mluvená řeč	22
3.2 Odezírání	22
3.3 Český znakový jazyk	22
3.4 Navazování kontaktu se sluchově postiženým	23
3.4.1 Komunikace s jedincem, který používá mluvenou řeč včetně odezírání	23
3.4.2 Komunikace s jedincem, který používá znakový jazyk	23
3.4.3 Zásady a způsoby komunikace se sluchově postiženou osobou	23
3.5 Integrace osob se sluchovým postižením	24
3.5.1 Vliv sluchového postižení na intaktní společnost	24
4 SPORT SLUCHOVĚ POSTIŽENÝCH.....	27
4.1 Obecné vymezení sportu	27
4.2 Podmínky účasti sportovců se sluchovým postižením na soutěžích	27

4.3	Vliv ztráty sluchu na výkon sportovce	28
4.3.1	Výhody sluchově postižených sportovců ve sportu	28
4.3.2	Nevýhody sluchově postižených sportovců ve sportu	28
4.4	Historie sportu sluchově postižených	29
4.5	Historie sportu sluchově postižených v České republice	30
4.5.1	Český svaz neslyšících sportovců (ČSNS).....	30
4.5.2	Mistrovství České republiky	30
5	CÍL PRÁCE.....	32
5.1	Úkoly práce.....	32
5.2	Výzkumné otázky	32
6	METODIKA.....	34
6.1	Metodologie výzkumu	34
6.2	Deskripce ankety v bakalářské práci	34
6.3	Charakteristika výzkumného vzorku	36
7	VÝSLEDKY	37
7.1	Výsledky anamnézy respondentů	37
7.2	Analýza výsledků sportovní problematiky	41
8	DISKUZE.....	54
8.1	Vlastní zkušenost ze sportu	60
9	DOPRUČENÍ PRO PRAXI	61
10	ZÁVĚR.....	63
11	SOUHRN	65
12	SUMMARY	66
13	REFERENČNÍ SEZNAM.....	67
13.1	Referenční seznam – internetové zdroje	69

ÚVOD

„O sluchovém postižení se obecně ví málo i proto, že není na první pohled vidět.“

(Freeman, 1992)

Celou naši osobnost formuje to, jak vidíme, slyšíme a cítíme veškeré poznání tohoto světa. Člověk, který se narodí se sluchovým postižením, bojuje po celý život, a to nejen se sebou, ale i se svým okolím či majoritním okolím, zejména v oblasti komunikace a vytváření mezilidských vztahů. Špatně formulovaná věta se může stát pramenem nedorozuměním (Solovjev, 1977).

Horáková (2012) sděluje, že osobám se sluchovým postižením může vzít mnoho úsilí dosahovat výsledků, kterých dosahují lidé v majoritní společnosti. Pokud nedosáhnou takových výsledků, může dojít ke opakovanému zklamání či frustraci.

Skákalová (2011) doplňuje výše uvedenou informaci, že je třeba vědět, že vada na každého člověka působí odlišně, podle toho, jak se s ní sám vyrovnává (jeho temperament), v tomto procesu nehraje roli pouze člověk sám, ale také postoj jeho rodiny a okolí.

Téma, které jsem si zvolila pro bakalářskou práci, je zaměřené na sportovce se sluchovým postižením, jejich cestu ke sportovním výkonům, ať již v prostředí intaktní populace nebo v prostředí sluchově postižených vrstevníků a možnosti dosažení kvalitních sportovních výsledků v závodech obou skupin. Sama jsem jedinec s postižením sluchu, od svých 3 let mám kochleární implantát a sportuji v prostředí běžné populace. Zde, na FTK UP v Olomouci jsem získala informace o možnostech sportování sluchově postižených pod „hlavičkou“ Českého svazu neslyšících sportovců - jako reprezentace ČR, ale rovněž mě upoutaly vynikající výsledky některých neslyšících sportovců v konkurenci běžné populace. Z tohoto důvodu mě zaujala problematika sportovců se sluchovým postižením a jejich možnosti, vztahy, postoje a výsledky ve sportu.

Práce zmiňuje také rekreační sportovní aktivity, kdy velká část sportovců se sluchovým postižením se nezaměřuje pouze na vrcholový sport, ale i na další sporty, které provozují rekreačně. Na druhé straně se setkáváme s názory, že sport má velmi negativní přínos pro osoby se sluchovým postižením, zejména pro uživatele kochleárního implantátu. Což je, dle mého názoru, mýtus.

Krátký (2015) sděluje, že existuje omezené množství sportovních klubů v Českém svazu neslyšících sportovců, který zaštiťuje různé sporty. Sportovní kluby Českého svazu

neslyšících sportovců se nachází primárně ve velkých městech, jako jsou Praha, Ostrava, Brno, Hodonín, České Budějovice, Olomouc, Hradec Králové, Plzeň.

Nevýhodou je pro sluchově postižené sportovce, co žijí na vesnicích či v menších městech, jak z finančních i z časových důvodů, neboť nemohou za sportem dojíždět do velkých měst. Nastává ovšem možnost se integrovat do běžného sportovního klubu ve svém okolí, a tak i dosáhnout skvělé výsledky. Pokud sportovci se sluchovým postižením preferují prostředí integrované, mohou se zapojit do všech sportů, který je zaujmou. Ve sportovním klubu v majoritní společnosti může nastat problém s komunikací s trenéry nebo i s ostatními sportovci, kteří nejsou seznámeni se sluchovým postižením. Pokud sportují v oddíle nebo sportovním klubu mezi kolegy bez znevýhodnění, mohou současně také závodit za sluchově postižené, kde se nemusí setkat s takovou konkurencí jako na závodech v majoritní společnosti, například v atletice, plavání a dalších individuálních i kolektivních sportech.

Vašková (2015) doplňuje výše uvedenou informaci, že ne všechny sporty mají své soutěže pro sluchově postižené. Pokud se sportovec s postižením sluchu rozhodne dělat takový druh sportu, kde v soutěžích bude soupeřit se soupeři bez omezení, čeká jej mnoho námahy. Zájem sponzorů a médií o hendikepované sportovce je stále nedostatečný, což se odráží v nedostatku informací široké veřejnosti, dále pak na podmínkách pro postižené sportovce a nedostatek finančních prostředků.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, a to na teoretickou a praktickou. První kapitola se věnuje teoretickým východiskům, co vlastně sluchové postižení znamená, vymezuje pojmy sluchových vad a zabývá se jejich etiologií a následnou klasifikací. V druhé kapitole jsou popisovány současné možnosti sluchové protetiky. Čtvrtá kapitola je zaměřena zejména na historii sportu sluchově postižených a na podmínky jejich účasti v soutěžích, na závěr je charakterizována problematika integrace v současné době.

Praktická část práce nastiňuje cíle práce s příslušnými výzkumnými otázkami. Představuje výzkumný vzorek a techniku sběru dat. V práci bylo zvoleno anketové šetření. Výsledky práce jsou zaneseny do grafické podoby s komentáři a v diskuzi prostřednictvím výzkumných otázek, se snažím nastínit zjištěnou problematiku.

1 SLUCHOVÉ POSTIŽENÍ

„V úplné tmě a tichu, které mě oddělují od světa, mi ze všeho chybí přátelský zvuk lidského hlasu. Slepota odděluje člověka od věcí – hluchota od lidí.“ (Helen Keller)

Světová zdravotnická organizace (World Health Organization, WHO) definuje ztrátu sluchu druhým nejtěžším postižením. Zrakové postižení si lze představit, ale sluchové postižení už ne, jelikož všechny postižení kromě sluchu jsou viditelné na první pohled, což u amatérské veřejnosti zapříčiňuje zkreslené představy o jeho závažnosti. Sluchové postižení nekomplikuje jenom řeč, ale celý vývoj jedince (Langer, 2013).

Je velmi obtížné definovat pojem osobnost jedince se sluchovým postižením, každý z nás je osobnost jako individuum, které má své typické charakterové vlastnosti, způsoby chování, vědomosti, schopnosti a dovednosti. *„Existují některé shodné a nebo podobné příznaky sluchově postižených jedinců, přitom je třeba si uvědomit, že každý sluchově postižený jedinec prožívá svůj sluchový handicap odlišným způsobem“* (Leonhardt, 2001, 69).

Langer (2013) ve své práci deklaruje, že se nejedná pouze o celý vývoj jedince, ale také o vývojových zvláštностech, které se liší od majoritní společnosti. Jejich zvláštnosti se nejvíce projevují zejména v komunikaci, v mezilidských vztazích a v rozvoji pojmového myšlení.

Sluchově postižení jedinci, u nichž se vada projevila od narození, tj. vrozená, jejich důsledky jsou těžší než získaná v pozdějším věku. Nicméně sluchové postižení má jednu výhodu; lze kompenzovat technickými pomůckami, ale ne plně (Jeřábková, 2006).

1.1 Anatomie sluchu

Lidské ucho je náš jeden z nejdůležitějších smyslů, který nám umožňuje orientaci v prostředí a komunikaci s okolím. *„Ucho je příjemcem informací, které jsou kódovány v akustické formě a slouží jako jeden z nejdůležitějších informačních kanálů člověka s okolním světem“* (Šlapák & Floriánová, 1999, 14).

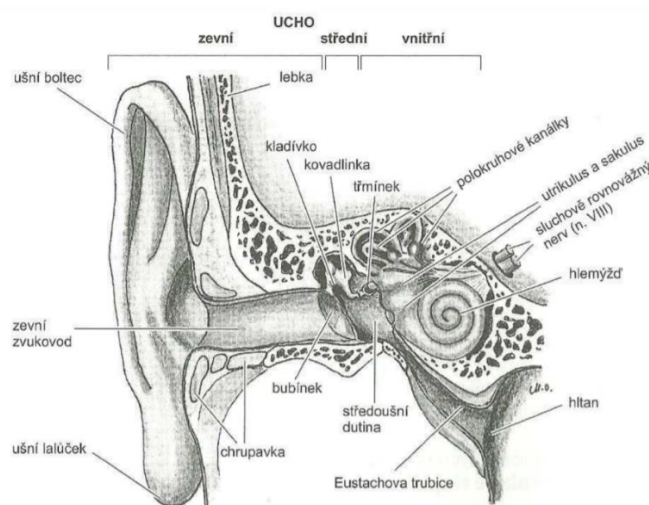
Lidské ucho má 3 základní části:

- vnější ucho
- střední ucho
- vnitřní ucho

Vnější ucho:

- boltec
- vnější zvukovod

Boltec je umístěn ve spánkové oblasti, podle Lejsky (2003) boltec nemá žádný vliv pro vlastní slyšení. Vnější zvukovod tvoří kanálek, který je zakončen bubínkem.

Obr. 1 Sluchové ústrojí člověka (Orel, Facová a kol., 2010, 98).

Střední ucho je systém vzduchem vyplněných dutin, vystlaných sliznicí. Začíná bubínkem, na nějž se napojují 3 sluchové kůstky. Řetězec středoušních kůstek přenášející vibrace do vnitřního ucha se nazývají kladívko, kovadlinka a třmínek. Na středoušní kůstky jsou přirostlé dva středoušní svaly – sval třmínkový a napínač bubínku. Chrání vnitřní ucho před silnými zvuky (Horáková, 2012).

Vnitřní ucho je uloženo v části kosti spánkové. Je chráněno proti otřesům a možnému poranění. Dělíme jej na 2 části, nazývané podle tvaru:

- Hlemýžď (kochlea) – stočený kanál v podobě ulity
- Tři polokruhovitě kanálky a předsín (labyrint) – zde je uloženo rovnovážné ústrojí, také obsahuje smyslový orgán (blanitý labyrint), který zajišťuje jeho ochranu proti otřesům hlavy při normální činnosti lidského těla včetně skoků, prudkých nárazů do hlavy apod.

1.2 Klasifikace a etiologie sluchových vad

Vznik sluchových vad způsobuje řada příčin. Podle období, kdy vznikly, rozlišujeme dvě základní skupiny: vrozené a získané (Horáková, 2012).

Klasifikace sluchových vad se vymezuje na 3 hlediska, a to jsou stupeň postižení, místo vzniku vady a období vzniku postižení (Horáková, 2012).

1) Stupeň postižení

Světová zdravotnická organizace (WHO) roku 1980 stanovila následující mezinárodní škálu stupňů sluchových poruch:

- ***Lehká sluchová porucha*** (26-40 dB),
- ***Střední sluchová porucha*** (41-55 dB),
- ***Středně těžká sluchová porucha*** (56-70 dB),
- ***Těžká sluchová porucha*** (71-91 dB),
- ***Úplná ztráta sluchu*** (nad 91 dB) (Souralová, 2005).

Pro označení velikosti ztráty sluchu nejčastěji používáme termíny *nedoslýchavost* (*lehká, střední, těžká*), *zbytky sluchu a hluchota*, většinou bez uvedení konkrétní ztráty vyjádření v decibelech (Souralová, 2005).

2) Místo vzniku vady

Periferní nedoslýchavost či hluchota se dělí na převodní, percepční, smíšené a centrální (Lejska, 1995).

Jestliže je postižena část středního ucha, nazývá se převodní porucha, tato vada závisí především poruchou kvantity slyšení. Percepční vada postihuje funkce vláskových buněk ve vnitřním uchu a nervové části sluchové dráhy, které mohou vést až k úplné hluchotě. Obě vady se mohou vyskytovat smíšeně. Centrální vada komplikuje defekty způsobující různými procesy, které postihují zejména podkorový a korový systém sluchových drah. Jejich příznaky mohou být velmi rozmanité. Chirurgický zákrok je řešením (Šlapák, 1995).

3) Období vzniku

Souralová (2005) uvádí, že z hlediska doby vzniku dělíme sluchovou prelingvální vadu, která se definuje jako vrozená nebo získaná v době, když není ještě ukončen základní vývoj řeči. Postlingvální sluchová vada označuje stav, kdy k ztrátě sluchových funkcí došlo až po ukončení základního vývoje řeči.

Sluchové vady mohou vznikat prenatalně (infekční onemocnění matky), perinatálně (rizikový porod), postnatálně (důsledek traumat) (Souralová, 2005).

1.3 Diagnostika sluchového postižení

Dítě se sluchovým postižením se může projevovat podobně jako každé jiné dítě. Mnoho rodičů si vyčítá, proč nerozpoznali dříve sluchové postižení dítěte. Situaci nezjednodušuje, že dítě vnímá i s ostatními smysly, nejen se sluchovým, proto dokáže reagovat na některé podněty,

i když je nemusí slyšet. Jakmile ucítí mírný průvan, na který dítě zareaguje, např. bouchnutí dveří, může vyvolat falešný dojem, že dítě bouchnutí dveří slyšelo, tj. cítilo. Stanovení přesné diagnózy sluchového postižení u malých dětí není vždy snadné, stanovení konečné diagnózy dokonce může trvat i měsíce (My Cimply, n. d., dostupné z: <http://www.mycimpily.com/vysetr-eni-sluchu-a-audiogram.htm>).

Hroboň, Jedlička a Hořejší (1998) sdělují, že kompenzační pomůcky pro sluchové postižení užívá pouze asi třetina těch, jimž by mohly efektivně pomoci. Důvodů je mnoho. Jeden z nich je, že někteří jedinci se sluchovým postižením si svůj hendikep nehodlají přiznat a odmítají jakoukoliv pomoc. Velkou roli hraje např. obava z toho, že užíváním kompenzační pomůcky (sluchadla či kochleární implantát) zviditelní svůj problém a ovlivní tak postoj okolí vůči sobě samému. Také foniatři se mohou setkat se skupinou lidí, kteří si už zkusili kompenzační pomůcky, ale nijak jim nepomohly. V tomto případě je příčinou nesprávný výběr, nebo jejich špatné užívání.

Pokud pacient má podezření na poškozený sluch, doporučuje se, aby co nejdříve navštívil praktického lékaře, u dětí dětského doktora, poté pacient bude odeslán na specializované pracoviště (ORL nebo foniatrii). Diagnostikou sluchu se zabývá lékařský obor audiologie. Má k dispozici celou řadu vyšetřovacích metod umožňujících odhalit možnou poruchu sluchu a navrhnout nejvhodnější sluchovou protetiku. Vyšetření se provádí pomocí různých vyšetřovacích technik (Souralová, 2005).

Souralová (2005) dále sděluje, že všeobecně platí, že čím dříve je porucha sluchu zjištěna a začne se s vhodnou rehabilitací, tím méně je narušen vývoj osobnosti dítěte. Pokud bude odhalena vada sluchu v prvních měsících života, umožňuje získat čas pro výběr vhodných lékařských, výchovných, vzdělávacích a rehabilitačních postupů, nezbytných pro zajištění přirozeného vývoje.

Nejpřesnější a nejznámější vyšetření, které zjišťuje sluchové schopnosti pacienta je audiometrické vyšetření, které se provádí, jak u dětí od 3 let, tak i u dospělých. Aby došlo k úspěšnému vyšetření je potřeba spolupráce od pacientů (Freeman, 1992).

Podle statistik se na každých 1 000 novorozených dětí narodí 1-2 děti s poruchou sluchu, z toho přibližně polovina s velmi těžkou sluchovou vadou (Kabelka, 2007).

1.4 Sociální inteligence sluchově postižených

Sociální inteligence je schopnost pochopit mezilidské vztahy a dokázat je efektivně ovlivnit. Sluchové postižení negativně ovlivňuje sociální inteligenci. Sociální schopnosti a dovednosti nezávisí přímo na obecné inteligenci a úrovni vzdělávání sluchově postižené

populace. U sluchově postižených jedinců jsou několik příčin nižší sociální inteligence s normální přirozenou inteligencí, a to jsou především komunikační problémy, velká omezenost možnosti mimovolného učení a nedostatek sociálních zkušeností (slyšícímu jedinci pomáhá pochopit význam fungování okolního světa, s tím že se ocitne v určitých situacích, např. poslouchá rozhovory v autobuse či v jiných společenských akcích, vnímá rozhovory rodičů při řešení vzájemných konfliktů, a v takových situacích je sluchově postižený omezen), které se vyplývají ze sociální izolace včetně ochranného přístupu rodičů (Šedivá, 1997).

1.4.1 Ochranný výchovný styl

Adaptace na sluchovou vadu dítěte a její přijetí je náročný proces, který se může uvážnout ve stadiu litování a přílišného ochraňování dítěte s cílem vynahradit mu potíže vznikající na základě vady. Dítě se tak nenaučí zvládat situace, které ve svém věku by už mohlo samo řešit, nýbrž nejde ani o uplatňování dovedností, které by byly záporně ovlivněny sluchovým postižením. Dítě nezískává dostatečnou míru autonomie, je maximálně závislé na rodině. Výsledkem je pocit nezpůsobilosti, obava a stranění se sociálním vztahům i samostatnému řešení sociálních situací, a tím i získávání odpovídajících zkušeností (Šedivá, 1997).

1.5 Porucha rovnováhy související s poruchou sluchu

Rovnováha je schopnost udržet pozici těla nad opornou bází v klidu i při pohybu. Je podmíněna schopností napravit neočekávané přemístění jedince v prostoru, provedené během krátké doby. Je souhrnný funkcí a k její poruše může dojít na více úrovních. Nesouhra mezi senzorickými podněty může vyústit ke ztrátě rovnováhy a strach z následného pádu. Informace o poloze v prostoru se získávají do mozku zrakovým ústrojím, z vestibulárního aparátu a proprioreceptorů muskuloskeletálního systému. Mozek vkládá efektorovými systémy pokyny svalům a kloubům k udržení stabilní polohy těla v prostoru (Králíček, 2002).

Je třeba se zmínit o některých problémech u osob s postižením sluchu, související s rovnovážným ústrojím. Spojení s absencí sluchového vjemu může dojít ke ztrátě rovnováhy, zhoršené orientaci v prostoru a problému v koordinaci. Setkali jsme se s případy, kdy se děti po schodech nahoru pevně držely zábradlí, po schodech dolů odmítaly jít. Nebyly schopné vylézt na švédskou lavičku, stát na jedné noze se zavřenýma očima a nemohou chodit pozpátku, kdy ztrácejí orientaci. Může to potrvát až do dospělosti, nejen v dětství. Potíže s rovnovážným ústrojím nejsou vždy stejné, mohou být těžší až po velmi lehké, či se nemusí vyskytovat vůbec (Panská, 2013).

Solovjev (1977) doplňuje výše uvedenou informaci, že zraková orientace má velký význam pro udržení rovnováhy nejen při chůzi či jiných pohybových činnostech, ale i při zachování neobvyklého postoje. Jedinci se sluchovým postižením dokázali s otevřenýma očima mnohem déle stát na jedné noze než se zavřenýma očima.

2 SLUCHOVÁ PROTETIKA

Kompenzační pomůcky zahrnují široký soubor speciálních zesilovacích elektroakustických přístrojů umožňujících osobám se sluchovým postižením překonat komunikační potíže, které jsou sluchovou vadou způsobeny (Horáková, 2011).

Technické pomůcky nejen kompenzují sluchovou ztrátu, ale existují i pomůcky, které pomáhají a usnadňují život osobám s takovou sluchovou ztrátou, kterou nelze dostatečně nahradit výkonným sluchadlem či kochleárním implantátem (Jeřábková, 2006). Pomůcky, které velmi usnadňují život osobám s postižením sluchu, u kterých nelze kompenzovat sluchadly, nebo kochleárním implantátem. Jedná se o;

- signalizace bytového a domovního zvonku
- signalizace telefonního zvonku
- světelný nebo vibrační budík apod. (Pomůcky pro sluchově postižené, n.d.,

dostupné z: <https://www.sluzbypostizenym.cz/sluzby/informace-pro-zajemce-o-sluzby/prodej-pomucek/pomucky-pro-sluchove-postizene>).

2.1 Sluchadla

Elektronická sluchadla jsou nejdůležitější pomůckou pro všechny nedoslýchavé, kteří mají zachované aspoň zbytky sluchu. Funkce sluchadel je taková, že dochází k přenosu zvuku do vnitřního ucha, lépe řečeno, že zvuk zesílí (Bendová, Jeřábková & Růžicková, 2006).

Nedoslýchaví jedinci se pomocí sluchadel mohou bezproblémově domlouvat se slyšícími, děti mohou navštěvovat běžné školy, a tak rozvíjet mluvenou řeč (Barešová & Hrubý, 1999). V dnešní moderní technologii vznikají nové výkonnější typy sluchadel, díky nimž mohou svou řeč kontrolovat sluchem a srovnávat se vzory řeči od ostatních, a tak jedinec může lépe zapadnout do společnosti (Janotová & Svobodová, 1998).

„Zvuk je sluchadlem dostatečně zesílen a speciálně modulován podle nastavení, které provádí foniatr. Ten se řídí věkem a příslušným typem a charakterem individuální sluchové vady jedince“ (Horáková, 2011, str. 46).

2.1.1 Rozdělení sluchadel

Aby sluchadlo pomáhalo nedoslýchavému, musí být přizpůsobeno vadě sluchu, která se u každého může lišit. To znamená výběr nejvhodnějšího typu sluchadel a přesné nastavení jeho parametrů (Barešová & Hrubý, 1999).

Sluchadla dělíme podle jejich konstrukce na základní typy, a to na sluchadla kapesní, brýlová (v dnešní pokročilejší technologii se již nepoužívají), závěsná a zvukovodová;

Závěsná sluchadla jsou nejznámější a nejpoužívanější pro osoby se zbytky sluchu. Tato sluchadla bývají oblíbená také pro možnost poslechu s pomocí indukční smyčky, která umožňuje kvalitnější poslech ve velkých sálech nebo také poslech telefonu (Bendová, Jeřábková & Růžicková, 2006).

Zvukovodová sluchadla si vybírají zejména jedinci, u nichž vznikla nedoslýchavost až v pozdějším věku, protože právě tito uživatelé se snaží skrýt svůj sebemenší nedostatek. Jelikož tahle sluchadla nejsou natolik viditelná, lze je zasunout až hluboko do zvukovodu, je zde odstraněn okluzní efekt, nezanáší se tolik ušním mazem (Horáková, 2012).

Brýlová sluchadla jsou pro jedince, kteří nosí současně sluchadla s brýlemi, tudíž celé sluchadlo je zabudováno do silnějších bočnic ke brýlím a zvuk je přiváděn hadičkou s individuální vložkou, která je zasouvána do ústí zvukovodu (Janotová & Svobodová, 1998).

PŘEHLED TYPŮ SLUCHADEL WIDEX

Widex vyrábí sluchadla v ucelených řadách, ve kterých si vždy můžete vybrat z několika **základních typů** sluchadel podle jejich tvaru, velikosti a podle umístění v uchu či za uchem:

1. Sluchadla kanálová (CIC)

V uchu velmi diskretní, pro ztráty sluchu do 75 dB HL na audiogramu.

Životnost baterie cca 90 – 120 hodin.

2. Sluchadla zvukovodová (ITE)

Umístěná v uchu, pro ztráty sluchu do 90 dB HL na audiogramu.

Životnost baterie cca 180 – 200 hodin.

3. Sluchadla závěsná mini (BTE)

Pro ztráty sluchu do 100 dB HL na audiogramu.

Životnost baterie cca 360 – 380 hodin.

Sluchadla závěsná (BTE)

Pro nejvyšší ztráty sluchu do 120 dB HL na audiogramu.

Životnost baterie cca 470 – 600 hodin.

4. Sluchadla mikro (m)

Sub-miniaturní závěsná sluchadla, pro ztráty sluchu do 80 dB na audiogramu.

Životnost baterie cca 90 – 120 hodin.

5. Sluchadla závěsná s reproduktorem ve zvukovodu (RIC/RITE)

Nejmenší závěsná sluchadla na světě s reproduktorem umístěným ve zvukovodu.

- Modely **Passion** pro ztráty sluchu do 80 dB na audiogramu, životnost baterie 70 - 80 hodin.
- Flexibilní závěsná sluchadla – miniaturní modely **FUSION** s možností výběru 3 reproduktorů pro ztráty sluchu až 115 dB na audiogramu, životnost baterie 100 – 120 hodin.
- Nejvýkonnější sluchadla **SUPER** pro zbytky sluchu s možností výběru 2 reproduktorů pro ztráty sluchu až 120 dB na audiogramu, životnost baterie cca 300 – 500 hodin.

Obr. 2 Přehled typů sluchadel Widex (Katalog 3 Widex, 2012, dostupné z:

<https://docplayer.cz/16077613-Widex-line-tradice-a-spolehlivost.html>)

2.2 Kochleární implantát

Kochleární implantát je pomůcka pro ohluchlé neboli pro velmi těžkou sluchovou vadu, kterým ani výkonná sluchadla neumožňují sluchové vnímání. Představuje nitroušní elektronickou smyslovou náhradu, která přenáší sluchové vjemy přímou elektrickou stimulací sluchového nervu uvnitř hlemýžďe vnitřního ucha (Holmanová, 2002).

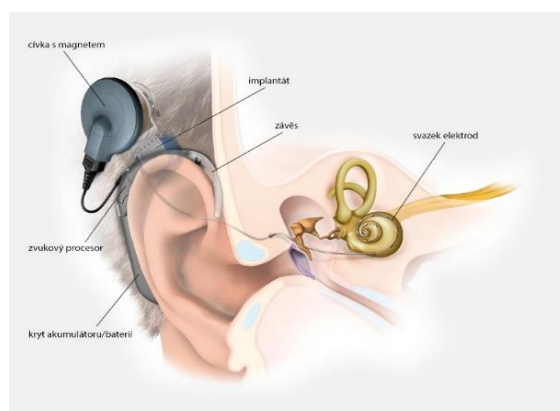
Díky kochleárnímu implantátu se osobám se sluchovým postižením změnil život, berou to jako zázračný lék. S jeho pomocí se mohou integrovat do intaktní společnosti, rozvíjet mluvenou řeč, poslouchat hudbu a mnoho dalších aktivit (Barešová & Hrubý, 1999).

Holmanová (2002) sděluje, že při hodnocení dětí s kochleárním implantátem, při uplynutí 24 měsíců od nastavení řečového procesoru je 65 % dětí schopno rozumět řeči bez odezírání dokonce používat telefon, mluvit v rozvitých větách a jejich řeč je srozumitelná.

2.2.1 Složení kochleárního implantátu

Kochleární implantát je složen z vnější a vnitřní části. **Vnější část** tvoří mikrofon, zvukový procesor a vysílací cívka. Uživatelé kochleárního implantátu nosí tuto viditelnou část za uchem. Mikrofon, který zachytává zvuky z okolního prostředí se nachází nad uchem na vnější části podobné klasickému sluchadlu, procesor je následně analyzuje a kóduje na digitální signály. Vysílací cívka ve tvaru kolečka, která drží nad uchem pomocí magnetu, předá tyto signály přijímači (Holmanová, 2002).

Vnitřní část je tvořena přijímačem a svazkem elektrod, jejichž je 22. Elektrody vypadají jako tenký drátek s prstencovitě uspořádáním za sebou, a tak elektrody dráždí zakončení sluchových nervů v kochlei. Při operaci se přijímač vkládá pod kůži na skalní kost a svazek elektrod se zavádí do hlemýžďe. Přijímač s vysílačkou jsou udržovány magnetem (Janotová & Svobodová, 1998).

Obr. 3 Kochleární implantát (dostupné z:

<https://www.medel.com/cs/hearing-solutions/cochlear-implants>).

2.2.2 Operace kochleárního implantátu, následná rehabilitace

Operace je prováděna pomocí operačního mikroskopu; pacient je v celkové narkóze a probíhá minimálně 3 hodiny. Pacient musí mít oholené vlasy v místě operační oblasti, aby se mohla zajistit sterilita. Ušní chirurg vytvoří mělké lůžko v kosti pod kůží za uchem, kde uloží tělo implantátu, pod mikroskopem je veden jemný svazek elektrod do hlemýžďe vnitřního ucha (Holmanová, 2005).

Jednoduchá rovnice od Barešové a Hrubého (1999): Čím je mladší dítě v době implantace, tj. operování kochleárního implantátu, můžeme od něj očekávat větší přínos a lepší výsledky. Za výsledky jsou považovány úspěšnost komunikace mluvenou řečí.

Po úspěšném voperování kochleárního implantátu je třeba dlouhodobá odborná rehabilitační péče, její úspěšnost záleží na více faktorech, jeden z nich je závisící na věku, poté na dítěte osobního intelektu a nadání na řeči. Samozřejmostí je aktivní spolupráce s rodinou (Horáková, 2011; Suralová, 2005).

3 KOMUNIKACE OSOB SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM

Jedinci se sluchovým postižením jsou odkázány na příjem informací zrakem, jestliže se nedívají, nezískají žádné informace (Horáková, 2011).

Slowík (2010) doplňuje výše uvedenou definici, že nejvíce zasaženou oblastí v životě jedince se sluchovým postižením je právě komunikace. Rozhovor s neslyšící či nedoslýchavou osobou je neobvyklým zážitkem, občas může dojít k humorným nedorozuměním, když dotyčný špatně pochytí, co skutečně říkáme.

Langer (2013) upozorňuje, že narušení schopnosti komunikovat je hlavní příčinou negativního vlivu sluchového postižení na kvalitu života člověka a pocitu nezájmu od majoritní společnosti. Většina osob se sluchovým postižením při vzájemné komunikaci preferuje zrakový kontakt se svým komunikačním partnerem.

Obecně platí, že mluvená řeč sluchově postižených je zcela nesrozumitelná pro posluchače, kteří mají s neslyšícími malé či žádné zkušenosti. Pro své sluchově postižené dítě rodiče provádějí volbu komunikačního systému, která musí být pečlivě vybrána, tudíž špatně vybraný způsob komunikace může mít pro sluchově postižené dítě velmi katastrofální následky a výsledkem může být neúspěšná socializace a závažné psychické problémy. Naopak správně zvolený způsob komunikace pomůže dítěti možnost maximálně využít svůj potenciál (Langer, 2013).

Komunikační bariéra způsobená sluchovým postižením mnohdy způsobuje nižší sociální pozici jedinců, v majoritním kolektivu nepatří mezi oblíbené a mají méně kamarádů. Časté zažívání neúspěchů při sociální komunikaci může negativně odrážet v jejich osobnosti, mohou se stávat přecitlivělými a mít pocity méněcennosti. Jsou neustále ve stresu, pokud jsou odkázáni na odezírání a komunikovat slovně s cizím člověkem (časté myšlenky – Co když mu nebudu rozumět, jestliže bude potichu nebo nezřetelně mluvit? Bude mluvit zády ke mně?), pokud se konverzace nezdaří, což je dovádí k prožívání opakované zklamání či frustraci (Solovjev, 1977).

Horáková (2012) doplňuje výše uvedenou definici, když tvrdí, že dopad, který má sluchové postižení na komunikaci, se často za hlavní příčinu emočních poruch a poruch chování.

Dochází k nim, když je dítě opětovně frustrováno, protože komunikaci s nejbližšími osobami neprožívá jako uspokojivou. Narodí-li se dítě s postižením sluchu slyšícím rodičům, ti si ze začátku nemusí uvědomovat, že budou-li na své dítě jen mluvit, dítě je nemusí vůbec slyšet. U slyšícího dítěte je situace snazší, pomocí sluchu je mu zaručen nepřetržitý kontakt

s okolím. Díky tomu, že slyší a získává všechny druhy informací. Tato činnost se označuje jako bezděčné učení (Horáková, 2012).

Vymlátílová in Škodová, Jedlička (2007) doplňují výše uvedenou definici, že právě z důvodu absence sluchového vnímání jsou o tuto činnost jedinci se sluchovým postižením ochuzeni.

3.1 Mluvená řeč

Komunikace mluvenou řečí je nejpoužívanější způsob pro úspěšnou integraci osob se sluchovým postižením do intaktní společnosti. U osob se sluchovým postižením je vývoj mluvené řeči v důsledku senzorického sluchového postižení obvykle za určitý rozměr opožděný (u nedoslýchavých osob), přerušovaný (při ztrátě sluchu od určitého věku) a omezený (zejména u těžce sluchově postižených osob) (Langer, 2013).

3.2 Odezírání

Odezírání je nedílnou součástí komunikace a sluchově postižených osob ve vzájemné interkulturní komunikaci zaujímá nejdůležitější místo. Odezírání se charakterizuje jako získávání informací vizuálně a porozumění jejich obsahu na základě pohybů mluvidel, mimiky obličeje, gestikulace rukou a postojů těla a kontextu obsahu mluveného (Krahulcová, 2002).

Považuje se za velmi psychicky náročnou a vyčerpávající činnost, jejíž úspěšnost závisí na mnoha faktorech a podmínkách. Odezírání je tedy relativně nejistým způsobem příjmu informací během komunikace, je však nedílnou součástí všech komunikačních systémů sluchově postižených (Langer, 2013).

Hrubý (1999) a Strnadová (2008) uvádějí schopnost odezírat jako talent, nadání či dar, která se dá tréninkem úspěšně trénovat či rozvíjet.

Odezírání nikdy nemůže nahradit slyšení řeči, protože zrakem vnímáme pouze jen třetinu toho, co lze slyšet. Odezírající si velkou část musí doplnit myšlenkovou činností, k tomu je potřeba mít další dílčí schopnosti (Strnadová, 2008). Ne každý jedinec je schopný odezírat, i kdyby byl sebevíc inteligentnější, záleží na nadání a schopnost rozvíjet.

3.3 Český znakový jazyk

Základním a přirozeným komunikačním systémem pro osoby sluchově postižených je český znakový jazyk. Panská (2013) doplňuje, že český znakový jazyk je přirozený a adekvátní komunikační systém formovaný vizuálně motorickými prostředky, tj. pozicemi rukou a jejich gestikulace, obličejovými gesty a výrazy tváře, pozicemi hlavy a horní částí těla.

Krahulcová (2003) doplňuje výše uvedenou informaci, že český znakový jazyk je využíván gramatickými prostředky českého jazyka, který je současně hlasitě nebo bezhlasně artikulován.

Český znakový jazyk by měl být přirozenou součástí života dítěte s každým stupněm sluchového postižení, při odložení sluchadel či kochleárního implantátu se dítě stává opět neslyšícím, bez možnosti vnímat mluvenou řeč (Janotová & Svobodová, 1998).

3.4 Navazování kontaktu se sluchově postiženým

3.4.1 Komunikace s jedincem, který používá mluvenou řeč včetně odezírání

Nejčastější problémem bývá, že intaktní jedinci mají tendenci navyšovat hlas při komunikaci s osobou se sluchovým postižením. Pro slyšící je velmi těžké si uvědomit, že hlasité volání či zvýšení hlasu většinou nepomůže. Když je dítě sluchově postižené, často dochází k nedostatkům ve slovní komunikaci. Na rozdíl od zdravých lidí musí více času věnovat či obětovat více námahy k učení rozumět a mluvit v řeči svého okolí. Je velmi obtížné se podílet na komunikaci ve skupině (Langer, 2003).

3.4.2 Komunikace s jedincem, který používá znakový jazyk

Slowík (2010) předkládá poučení, jestliže se potřebujeme dorozumět s někým, kdo ovládá jen znakový jazyk, musíme se ho naučit. Existuje mnoho kurzů, ale musíme počítat s tím, že se znakový jazyk budeme učit jako jakýkoliv jiný cizí jazyk. Pokud neumíme znakový jazyk, lze vybrat alternativní komunikaci, např. písemná forma (nevýhoda – nemusíme porozumět obsahu vět, píšou jednoduše a gramaticky odlišně), nebo můžeme využít tlumočníka (ovšem i v takovém případě má své určité zásady a pravidla).

3.4.3 Zásady a způsoby komunikace se sluchově postiženou osobou

Každý pedagog, trenér a ostatní by měli znát zásady a způsoby, které umožňují komunikaci bez konfliktu;

- Pokud chceme začít komunikovat, upozorníme ho lehkým dotykem.
- Komunikace by měla probíhat v klidném a dobře osvětleném místě.
- Na začátku komunikace je vhodné krátce sdělit téma další konverzace, pokud v průběhu komunikace změníme téma či od něj odbočíme.
- Během komunikace s neslyšícím jedincem zůstáváme v blízkosti, neoddalujeme se ani se neobracíme zády k němu; udržujeme oční kontakt.

- Odstranit vše, co může překážet nebo komplikovat odezírání a porozumění (ruka před ústy, plnovous, respirátor, cigareta apod.).
- Je marné na neslyšícího zvyšovat hlas a zpomaleně mluvit; nejlépe se snažme zřetelně vyslovovat.
- Pokud stále přikyvuje a neodpovídá; nerozumí a bojí se požádat o zopakování.
- Vždy bychom měli sluchově postiženého jedince brát jako rovnocenného v intaktní společnosti (Slowík, 2010; Langer, 2003).

3.5 Integrace osob se sluchovým postižením

(V textu použito podkladů ze seminární práce s odborným textem do předmětu Metodologie pedagogického výzkumu, Pjajčiková, 2020).

Integrace sluchově postižených není nejjednodušší cesta, jelikož se mohou nastat problémy s dorozuměním či komunikací. Ohluchlí jedinci užívají pouze znakový jazyk, a ne každý je seznámen s jejich jazykem, tudíž se nemohou natolik integrovat tak jako sluchově postižení s kompenzačními pomůckami. U řady žáků se integrovaný způsob vzdělávání osvědčuje, zatímco u ostatních je neúspěšné. Příčiny nejsou přesně diagnostikovány, většina souvisí s individuálními vlastnostmi a zvláštnostmi žáka, u nichž sluchové postižení způsobuje větší citlivost vůči vlivům vnějšího prostředí, které pro ně vytváří škola (Valenta, 2003).

Z centra speciální pedagogiky se dítě se středně těžkou sluchovou vadou nezvládá pochytit všechno, co si děti mezi sebou povídají, a tím se ocitá v izolaci, například při zájmových aktivitách v rámci školy (Čeština jako cizí jazyk, 2015, dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/zdravi/u-sluchove-postizenych-je-integrace-problematicka-tvrdi-odbornik_362532.html).

Rodiče se ke sluchovému postižení přistupují jinak než k jiným handicapům. Například u mentálního postižení či nevidomých dětí se rodiny přizpůsobují potřebám potomků, u sluchově postižených spíše chtějí, aby se děti přizpůsobily jim. Požadují, aby se naučily mluvit, poslouchat a být jako slyšící dítě. Takové dítě potřebuje pro svůj rozvoj jazyk, který je mu zcela smyslově dostupný, u neslyšících dětí jde o český znakový jazyk. Je to stejné, jako kdyby se nám narodilo dítě, které je Angličan, a z určitého důvodu se nemůže naučit česky, tak se jednoduše musíme naučit mluvit anglicky my.

3.5.1 Vliv sluchového postižení na intaktní společnost

Sluch je jedním z nejdůležitějších lidských smyslů, významně se podílí na mezilidské komunikaci, také poskytuje informace o zvukovém okolí včetně lokalizace zdroje zvuků

v prostoru, např. může signalizovat nebezpečí (Mrázková, Vyskotová, Sachová, Zálejská & Richterová, 2013).

Studie Hošňová, Urík, Šlapák a Šechyřík (2018) prokázala, že sluchové postižení má pro jedince mnoho negativních dopadů, především omezenou schopnost komunikace se slyšícími. U dětí se vyskytuje ohrožení rozvoje řeči a obtížně začlenění do intaktní společnosti. Menšová a Panská (2013) zmiňují, že osoby se sluchovým postižením tvoří jazykovou a kulturní menšinu, odlišují se ve způsobu komunikace i v pravidlech chování, vyžadují specifický přístup ve vzdělávání.

U sluchově postižených jedinců dochází ke ztíženému porozumění řeči, zejména v hluku, zhoršení lokalizace zdroje zvuku a tímto se snižuje rovněž schopnost orientace v prostoru. V dětském věku vada omezuje zrání sluchového systému, prokazatelně se pojí s opožděným vývojem řeči a jazyka. Včasná kompenzace zvyšuje pravděpodobnost normálního vývoje sluchu a řeči. Mezi kompenzace patří kochleární implantát či různá naslouchadla (Svobodová, Profant, Plzák & Syka, 2019).

Podle Kučerové (2014) sluchové postižení není na první pohled patrné, ale jeho přítomnost ovlivňuje vývoj dítěte či osobnosti. Jindrová (2012) poukazuje na skutečnost, že osoby s těžkým sluchovým postižením vylučuje především ze vzdělávacích, kulturních a společenských aktivit. Dle autorů Boutin (2010); Boutin a Wilson (2009) se setkávají s omezeným výběrem zaměstnání, kde je limituje nejen komunikace i dosažené vzdělání a sociální interakce.

Langer (2014) ve svém výzkumu uvedl, že sluchový hendikep ovlivňuje komunikační schopnosti daného jedince ve vztahu k intaktní společnosti, proto neslyšící požadují specifické komunikační systémy. Znakový jazyk je považován za základní komunikační systém neslyšících osob, také se považuje za hlavní formu komunikace pro osoby s těžkou sluchovou vadou. Pro neslyšící je český znakový jazyk mateřským či přirozeným jazykem, který má vlastní slovník i gramatiku, není odvozený z mluveného českého jazyka. Dalším komunikačním systémem, který je nejvíce používán v majoritní společnosti je odezírání. Podle Strnadové (2001) je odezírání nejvýznamnější způsob komunikace mezi slyšícími a neslyšícími lidmi. A právě ta slyšící populace bere odezírání jako samozřejmost u člověka se sluchovou vadou. Odezírání neznamená jen sledování mluvních pohybů zrakem, to, co je pochyceno, je totiž pouze materiál, který pak musí odezírající sami zpracovávat. Vytváří možnosti svých domněnek o tom, co bylo asi řečeno, z nich si pak vybírají nejpravděpodobnější verzi. Aby odezírání bylo úspěšné je tedy třeba informovat předem, o jakém tématu se bude hovořit. Podle publikace Strnadové (1994), kde zdůrazňuje, že vůči neslyšícímu jedinci je nemorální hovořit

v jeho přítomnosti „o něm bez něj“, slyšící lidé se mylně domnívají, že neslyšící o ničem neví. Jelikož slyšící lidé jsou zvyklí zaměřit svou pozornost na zvukovou stránku řeči, tak je jim potlačena schopnost „číst“ řeč těla.

I přesto je neslyšící jedinec mezi intaktní společností považován za „cizince“, neví, o čem si ostatní povídají, čemu se smějí, na čem se domlouvají, co oceňují či odsuzují. Proto je třeba dbát, aby sluchově postižený nebyl stranou a bylo s ním jednáno jako s ostatními (Panská, 2016).

Strnadová (1994) dále uvádí, že informace neslyšících jsou zprostředkovány omezenými vjemy – bez sluchu, proto tyto jsou jen částečné, neúplné. Z toho může vyplývat větší množství konfliktů, které neslyšící člověk někdy dokáže sám vyřešit. Takové situace mohou vyvolat i nesprávné postoje, emoce a chování. Následně můžou vést ke vzniku různých vztahových poruch v rodině i mimo ni.

4 SPORT SLUCHOVĚ POSTIŽENÝCH

Na první pohled se obtížně rozeznává sluchově postižený sportovec od svého zdravého vrstevníka. Mohlo by se proto zdát, že není důvod k pořádání speciálních soutěží pro tyto handicapované (Pánek, 2009).

Nicméně komunikační bariéra si žádá opak. Ani ve sportu se neobejdeme bez komunikace, kterou u sluchově postižených zprostředkovává znakový jazyk. Už dříve jsme podotýkali nutnost jeho ovládnutí jak ze strany sportovců, tak především ze strany jejich trenérů. Ani sebelepší záměr organizátorů a sportovních trenérů nemusí při špatné komunikaci přinést očekávaný výsledek. Je jasné, že se objevují i další zábrany pocházející z nedostatečné komunikace. Sluchově postižení sportovci se jim snaží zabránovat tím, že si vytvářejí vlastní sportovní a společenské komunity. V jejich sféře se cítí bezpečnější, svobodnější. Při tréninku se poté mohou soustředit skutečně jen na svůj sportovní výkon (Bayerl, 2011).

4.1 Obecné vymezení sportu

Sport neboli pohybová aktivita je jednou ze základních složek pro kvalitní život a udržení zdraví. Je tedy jasné, že jakákoliv pohybová aktivita by měla být součástí života každého z nás. Pod pojmem sport neboli pohybová aktivita můžeme brát jako pohybovou činnost člověka, která se provádí jak vrcholově, tj. sportovec se snaží dosáhnout co nejvyšší výkony, tak rekreačně pro prožitek, jejímž cílem je zdravý jedinec (Sekot, 2014).

Zde jsou důvody, pro co se vyplatí sportovat;

- při sportu se dokážeme zabavit a podporuje jejich kreativní činnosti
- ovlivňuje zdraví jedince po fyzické i psychické straně
- můžeme dosáhnout harmonického rozvoje jedince
- můžeme dosáhnout společenského poslání, podporující lidskou kooperaci a integraci menšin (jak národnostních, tak i hendikepovaných osob) (Hodaň, 1997).

4.2 Podmínky účasti sportovců se sluchovým postižením na soutěžích

Když bude chtít sportovec nastoupit na deaflympiádě či jiných závodech pod patronací ICSD (International Committee of Sports for the Deaf), musí splňovat následující podmínky. Sportovec musí mít sluchové postižení, což se definuje jako ztráta alespoň 55 dB na lepším uchu. Být členem sportovního klubu neslyšících současně národního sportovního svazu. Před závody se audiogramy o prokázání sluchového postižení se posílají přímo do kanceláře ICSD, které se ukládají do databáze ICSD. Poté musí být zkontrolovány či schváleny od odborníků na

vyšetření sluchu z řad ICSD. Pokud projdou kontrolou, obdrží ID číslo (identifikační číslo), bez nějž nemohou startovat na soutěži (Panská, 2013).

Při mezinárodních soutěžích musí být sluchová vada ověřována odborným lékařem a při národních soutěžích musí následovat kontrola audiogramu. Každý sportovec se sluchovým postižením by měl mít oficiální audiogram o výši ztráty sluchu potvrzený odborným lékařem (Tuláková, 2006).

Při soutěžích je přísně zakázáno používat kompenzační pomůcky nahrazující sluchové postižení – sluchadla i kochleární implantáty (Panská, 2013).

4.3 Vliv ztráty sluchu na výkon sportovce

Sportovci se sluchovým postižením s prelingvální (tedy ještě před vytvořením řeči) ztrátou sluchu sdělili, že jejich samostatné soutěže jsou zcela oprávněné a logické. Jako nejsilnější argumenty uvedli:

- totální odlišnost komunikace (znakový jazyk)
- omezený příjem odborných informací od slyšících trenérů (pokud neumí ZJ)
- obzvláště v raném období své sportovní kariéry pocíťovaný odstup ze strany slyšících kolegů v klubu
- zkomplikované logistické podmínky na závodech slyšících, kdy kromě koncentrace na vlastní sportovní výkon musí vydávat ještě další úsilí na pozorování situace na závodisti
- omezená možnost porozumění odbornému textu nezbytného pro svůj trénink
- neslyšící fotbalisté uvedli, že nemohou slyšet taktické volání jako slyšící fotbalisté (například „pozor, stojí za tebou!“ nebo „přihrej!“) (Pánek, 2009).

4.3.1 Výhody sluchově postižených sportovců ve sportu

„Zajímavé jsou poznatky, jak působí zvukové pozadí při tělesné sportovní námaze u závodníků na jejich výkon a na jejich celkovou kondici. Dovolíme si zmínit, jak jsme získali při vyšetřování československých reprezentantů v ústavě tělovýchovného lékařství a ve zdravotním středisku.“ (Kopecký, Schlanger & Schmid, 1954, str. 52). Sluchově postižení sportovci se shodují v tom, že zvukové pozadí, např. povzbuzování diváků je naprosto neruší. Jsou tak soustředění na svůj výkon, že je žádný hluk nevyvede z míry.

4.3.2 Nevýhody sluchově postižených sportovců ve sportu

Část intaktní populace by mohli namítnout, že neslyšící sportovci mohou být naopak zvýhodněni a dosahovat lepších výsledků. Mohli by dokázat tím, že vizuální signalizace na

mezinárodních atletických soutěžích (jedná se zejména o sprinty) se provádí buď praporkem, nebo světelným semaforem. Start neslyšících sprinterů by tak měl být teoreticky o setiny rychlejší než u slyšících sprinterů, poněvadž světlo se šíří rychleji než zvuk. S tímto argumentem však oslovení neslyšící atleti nesouhlasili. Sdělili, že je to naopak zpomaluje, neboť zdvižená hlava je pro rychlý start méně výhodná než skloněná hlava slyšících sprinterů. Tímto lze třeba také objasnit jeden z důvodů, proč je rozdíl mezi světovými rekordy ve sprintu neslyšících a slyšících na 100 metrů u mužů více než půl sekundy (slyšící 9,66 s, neslyšící 10,21 s) a u žen dokonce jeden a půl sekundy (10,49 s u slyšících sprinterek, 11,99 s u neslyšících). Na dvojnásobné trati (200 m) je tento rozdíl dokonce ještě značnější, jedná se o více než 2 sekundy (19,32 s x 21,15 s u mužů a 21,34 s x 24,43 s u žen). Od toho je deaflympiáda či soutěže pro sluchově postižené sportovce, aby výsledky byly férové (Žuláková, 2006).

4.4 Historie sportu sluchově postižených

Před rokem 1924 se soutěžní sport u neslyšících sportovců netěšil velkému zájmu. Ve skutečnosti pro tuto handicapovanou mládež existovalo v jejich zemích málo organizací zabývajících se sportem a s ním související věci. Představa mezinárodních her neslyšících jako podobnost olympijských her pro neslyšící vznikla v roce 1924, jejímž iniciátorem byl Francouz Eugène Rubens-Alcais. Zásluhou jeho přesvědčivé úsilí se mu podařilo shromáždit 6 oficiálních družstev na stadionu Pershing v Paříži. Soutěže se pořádaly v atletice, plavání, střelbě, kopané a cyklistice (Panská, 2013).

Tyto hry, známé jako International Silent Games (I. mezinárodní tiché hry), se zrealizovaly jako první hry vůbec pro sportovce s handicapem. V tomto období se se formuje Mezinárodní sportovní výbor neslyšících (ICSĐ) a pořádají se jeho první schůzky. Po I. mezinárodních Tichých hrách pro neslyšící sportovce konaných v Paříži, poté následovaly hry v Amsterdamu (1928), Nürnbergu (1931), Londýně (1935), Stockholmu (1939). Přerušení pořádání letních světových her neslyšících bylo způsobeno průběhem II. světové války. Toto období setrvávalo 10 let. Následující hry se konaly až v roce 1949 v Kodani. První zimní světové hry neslyšících se pořádaly v rakouském městě Seefeld v roce 1949. V roce 1955 byl v Paříži Mezinárodní sportovní výbor neslyšících bezpodmínečně uznán Mezinárodním olympijským výborem jako mezinárodní federace s olympijským statutem (Panská, 2013).

Etapa novodobých her – deaflympiád v roce 2001. 19. ročník letních deaflympijských her, které se konaly 22. 07. – 01. 08. 2001 v Římě, zúčastnilo se 67 zemí z celého světa. Na těchto deaflympijských hrách soutěžilo celkem 2 208 sportovců ve 14 sportech.

Obr. 4 Logo Deaflympiády (dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Deaflympics>).

V květnu 2001 se schválením Mezinárodního olympijského výboru byl pozměněn název „Světové hry pro neslyšící“ na „Deaflympics“. Prvním hostitelem letní deaflympiády byl Řím (Panská, 2013).

V roce 2005 před letní deaflympiádou v Melbourne došlo k úřednímu přejmenování francouzského názvu CISS (Comité International des Sports des Sourds) na anglický ICSD, tj. International Committee of Sports for the Deaf (Vašková, 2015).

4.5 Historie sportu sluchově postižených v České republice

V roce 1922 byl založen I. pražský klub hluchoněmých významným Jaroslavem Říhou, který byl zvolen viceprezidentem CISS v Paříži v roce 1924. V roce 1932 vznikl významný sportovní klub hluchoněmých v Brně, poté od roku 1945 začaly vznikat další kluby (Panská, 2013).

4.5.1 Český svaz neslyšících sportovců (ČSNS)

- rok 1934; Československý svaz sportu hluchoněmých (ČsSSH)
- rok 1968; Svaz neslyšících sportovců (SNS)
- 1986; ztráta samostatnosti SNS a jeho začlenění do Československého svazu zdravotně postižených (ŠSZP)
- rok 1989; naděje na lepší organizaci československého sportu
- rok 1990; vznik Federálního svazu neslyšících na celorepublikové úrovni
- 1990 – 2004; prezidentem ČSNS Vojtěch Volejník
- 2014 – dosud; prezidentem je Ota Panský (Pánek, 2009; Vašková, 2015).

4.5.2 Mistrovství České republiky

Každý rok se pravidelně koná mistrovství ČR, které je vrcholem všech soutěží. Sporty, jak letní, tak i zimní spadající pod Český svaz neslyšících sportovců:

Letní sporty;

- Fotbal
- Beach volejbal, volejbal
- Atletika
- Badminton
- Orientační běh
- Kuželky
- Cyklistika
- Stolní tenis
- Plavání
- Šachy
- Tenis
- Bowling

Zimní sporty;

- Alpské lyžování
- Běžecké lyžování
- Lední hokej
- Snowboard (Spilková, 2007).

5 CÍL PRÁCE

Bakalářská práce se zaměřuje na sportovce se sluchovým postižením a jejich případným včleňováním do prostředí intaktní populace na sportovní úrovni, a to od rekreačního po vrcholový sport. Sluchové postižení ovlivňuje sportovce nejen v běžném životě, studiu či pracovním procesu, ale také ve sportovním vyžití.

Cílem bakalářské práce je zjistit, zda sportovci se sluchovým postižením, kteří byli po celou sportovní kariéru integrováni, dosahují lepších výsledků na českých či mezinárodních soutěžích pro sluchově postižené sportovce než sportovci, jejichž tréninkový a závodní proces se realizuje převážně v prostředí skupiny sluchově postižených.

Dílčím cílem je zjistit, jak je ovlivněna sportovní dráha integrovaných i neintegrovaných sportovců a jejich důvody zařadit se do komunity neslyšících i ve sportovní kariéře. -

Druhým dílčím cílem je odhalit proces začátků sportovní kariéry participantů obou sledovaných skupin.

5.1 Úkoly práce

Na základě vyznačených cílů práce a mnou stanovených výzkumných otázek jsem si vytyčila následující úkoly:

- zpracovat dostupnou literaturu zabývající se výchozím problémem
- vytvořit anketu
- zrealizovat šetření ankety
- vyhodnotit zjištěné údaje
- na základě zjištěných výsledků ze šetření ankety zodpovědět na výzkumné otázky a zformulovat závěry pro teorii a praxi

5.2 Výzkumné otázky

Na bázi výše uvedených cílů byly konstruovány výzkumné otázky, které mi umožňují odpovědět na danou problematiku;

Výzkumná otázka č. 1: *Zda v soutěžích na domácích i na mezinárodních závodech sluchově postižených mají výrazné úspěchy sportovci, kteří byli po celou sportovní dráhu integrováni.*

Výzkumná otázka č. 2: *Jaký byl proces začlenění integrovaných sportovců se sluchovým postižením do soutěží v gesci Českého svazu neslyšících sportovců.*

Výzkumná otázka č. 3: *Jaká byla cesta k úspěšné reprezentaci ve významných soutěžích SP těch sportovců, kteří vyrůstali a trénovali v prostředí osob se sluchovým postižením.*

Výzkumná otázka č. 4: *Zda sportovci z prostředí speciálně pedagogické edukace dosáhli významných sportovních výsledků na MČR neslyšících, ME a MS neslyšících a Deaflympijských hrách.*

Výzkumná otázka č. 5: *Která skupina sledovaných sportovců dosahuje významnějších úspěchů jak na poli osob bez postižení, tak mezi sportovci se sluchovým postižením.*

6 METODIKA

6.1 Metodologie výzkumu

Pro získání informací byla zvolena metoda ankety, která se považuje za jednu z nejběžnějších nástrojů pro shromažďování dat. Chráska (2007, s. 163) jej definuje jako *„soustavu předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba odpovídá písemně“*. Podle Průchy, Walterové & Mareše (2003) anketa určuje k rychlému zjištění informací. Anketu zpravidla tvoří jedna nebo více otázek na určité téma (Foret, 2012).

Další metodou výzkumu je osobní dotazování, které podle Foreta (2012) má podobu rozhovoru dotazovatele jen s jediným respondentem. Tazatel sděluje otázky, případně i varianty odpovědí a zapisuje si respondentovy odpovědi.

Jako nástroj ke zjišťování vytyčeného problému byla tedy zvolena anketa, o níž Foret (2008) sděluje, že je tvořena většinou jednou nebo několika málo otázkami zabývajícími se daným tématem. Slouží k vyjádření názoru široké skupiny lidí. Vzorek nebývá i přes množství respondentů reprezentativní. Většinou se jeho vyplněním zabývají lidé s více volným časem. Od dotazníku se odlišuje právě menší reprezentativností výsledků a menším počtem dotazovaných otázek.

Nástrojem kvantitativního výzkumu je dotazník, zatímco kvalitativní výzkum používá rozhovor. Takové pojetí vede ke značnému usnadnění odlišnosti obou metodologických přístupů, například rozhovor můžeme použít v obou výzkumných přístupech, avšak záleží na jeho záměru. Cílem hloubkového rozhovoru je získat detailní informace o studovaném jevu (kvalitativní přístup), zatímco záměrem strukturovaného rozhovoru je položit všem respondentům několik otázek ve stejném pořadí (Švaříček & Šed'ová, 2007).

6.2 Deskripce ankety v bakalářské práci

Podstatou a úkolem praktické části je získat informace od sluchově postižených respondentů – sportovců. Budeme zjišťovat, jestli preferují soutěžení v intaktní společnosti nebo v komunitě neslyšících, a zda je prostředím ovlivněno dosahování významných sportovních úspěchů. Kompletní verze ankety je vložena jako příloha.

K této práci byla sestavena anketa vlastní konstrukce, jež je složena ze sérií otázek, kde jsou získány názory od anonymních respondentů. Je určena sportovcům se sluchovým postižením, není omezena věkem. Anketa obsahuje 14 otázek, z nichž prvních 6 obsahuje téma osobní anamnézy a další otázky jsou zaměřeny na sport, sportovní výkony integrovaných i

neintegrovaných osob se sluchovým postižením. Otázky v anketě jsou jak otevřené, tak uzavřené. Uzavřené otázky znamenají, že si respondent může zvolit jednu z možností, která je mu názorově bližší. V odpovědích na otázky otevřené záleží jen na respondentovi, co do odpovědi vepíše. Je tedy na vlastním uvážení dotazované osoby, pro jaká slova se rozhodne a jak danou odpověď sám vytvoří. V této části otázek si respondenti nemohou vybrat vystihující odpověď z možností.

Bylo osloveno 30 sluchově postižených sportovců, anketu vyplnilo celkem 28 sportovců, ale 2 respondenti byli vyřazeni, protože na dané otázky nepodali adekvátní odpovědi. Do výsledku bylo zaneseno 22 respondentů, kteří spadali do cíle práce. Anketa byla zprostředkována prostřednictvím sociálních sítí pomocí aplikace survio.cz, respondenti měli tak možnost vyplnit předloženou anketu z pohodlí domova a netlačil na ně omezený čas. Uvedený způsob šetření byl zvolen i z toho důvodu, že lze predikovat různé topografické rozložení respondentů v České republice. Rovněž bylo namístě předpokládat, že někteří respondenti mohou špatně pochopit znění otázek, což může být problémem dotazníků přes sociální sítě pro sluchově postižené. Snažila jsem se pokládat jednoduché otázky, tak aby jim rozuměli.

Dalším problémem u dotazování prostřednictvím sociálních sítí je, že jsem neobdržela tolik informací, kolik bych potřebovala. Rozhovorem lze získat informace z bezprostřední reakce respondenta. Anketa v tomto případě byla nejjednodušší cestou, především z důvodu komunikace. Ne každý sluchově postižený jedinec, především ten, který je plně integrovaný, ovládá orální způsob komunikace.

S ohledem na sportovce s těžkým sluchovým postižením jsem se snažila napsat otázky ve srozumitelné formě. Finální podoba byla zkonstruována s pomocí pana Mgr. Oty Panského, který anketu předložil na zkušební vyplnění několika sportovcům, kteří se dostavili do kanceláře Českého svazu neslyšících sportovců v Olomouci. Vyplněné 4 ankety jsem prostudovala a mohla jsem následně odhalit eventuální nejasnosti. Díky tomuto kroku se mi povedlo lépe zpracovat otázky do konečné podoby. I přesto se našlo několik respondentů, kteří nerozuměli určitým otázkám, tudíž jejich odpovědi nebyly plně jasné.

V úvodní části ankety jsem uvedla 14 otázek, 7 otázek je uzavřených a 7 otázek je otevřených. Anketa byla anonymní.

Výsledky anketového šetření jsou zhodnoceny a pro přehlednost vypracovány do grafů s doplněným komentářem.

6.3 Charakteristika výzkumného vzorku

Výzkumné šetření bylo učiněno pomocí Českého svazu neslyšících sportovců (ČSNS) a bylo namířeno na problematiku osob se sluchovým postižením. Soubor všech respondentů byl tvořen sportovci se sluchovým postižením, kteří reprezentují Českou republiku na soutěžích různých úrovní. Anketu vyplnilo celkem 28 sportovců se sluchovým postižením. Na základě otázek, týkajících se základní anamnézy, byli respondenti rozděleni na „integrované“, což znamená, že neprošli vzděláváním ve školách pro sluchově postižené a nepoznali komunitu Neslyšících ve svých sportovních začátcích. Tato skupina činí 16 respondentů. Sportovci, kteří vyrůstali v prostředí „speciálně pedagogickém“, měli například možnost sportovat mezi sluchově postiženými již v základních školách pro sluchově postižené na Celostátních sportovních hrách sluchově postiženého žactva, následně na soutěži středních škol, a to na Celostátních sportovních hrách sluchově postižené mládeže. Tato skupina má možnost setkat se s dalšími sluchově postiženými na sportovních aktivitách a má takto blíže, přes komunitu Neslyšících, k informacím o sportovním dění například v Českém svazu neslyšících sportovců a má případně přehled i o ostatních reprezentantech se sluchovou vadou. Uvedená skupina čítá 6 respondentů. Třetí skupinou, která se výzkumu zúčastnila, jsou sportovci, kteří nenáleží do výše uvedených kategorií. Jsou to probandi, jichž charakterizuje absolvování základní školy pro sluchově postižené, ale následně, střední školu vystudovali již jako integrovaní. Tato skupina nebyla do komparace zanesena a je popsána zvlášť.

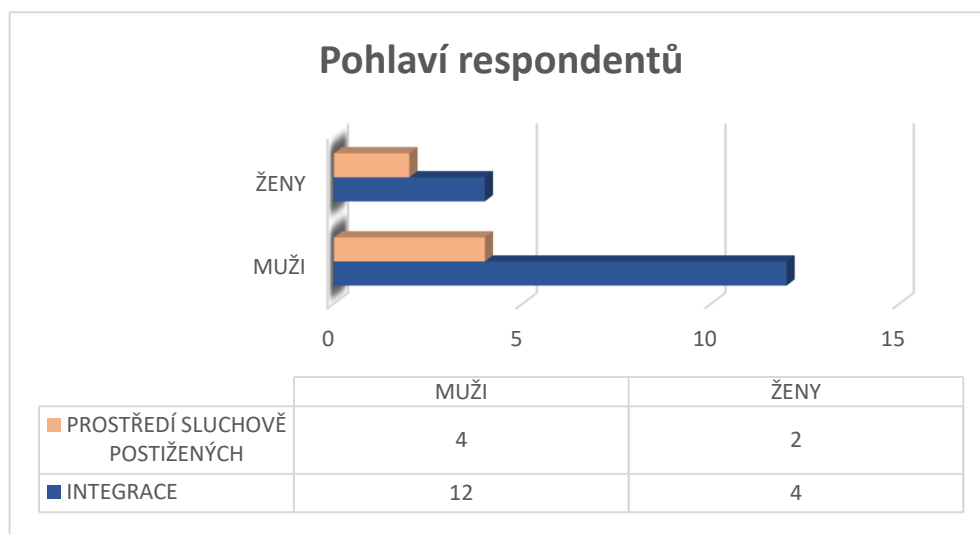
7 VÝSLEDKY

Níže jsou předloženy grafy s charakteristikou zkoumaného problému. Výše uvedený počet probandů (22) sestával ze skupiny integrovaných sportovců, jichž bylo 16. Druhou sledovanou skupinou bylo 6 sportovců, kteří začínali sportovat v prostředí speciálně pedagogické edukace. Třetí skupinu tvoří sportovci, kteří se do integrovaného prostředí dostali až po absolvování základní školy pro sluchově postižené a dále se rozhodli pro cestu integrace. Tato skupina nespádala, jak je výše uvedeno, do komparace obou souborů, byla proto vyřazena.

7.1 Výsledky anamnézy respondentů

Otázka č. 1 Pohlaví respondentů

V grafu můžeme vidět, že použitých odpovědí pro šetření bylo využito 22. Dle pohlaví je více zastoupena skupina mužů, z nichž integrovaných bylo 12 a dalších 4 mužů je z prostředí sluchově postižených. Žen, které sportovaly v prostředí integrovaném, byly 4. Skupinu speciálně pedagogické edukace reprezentují 2 ženy.

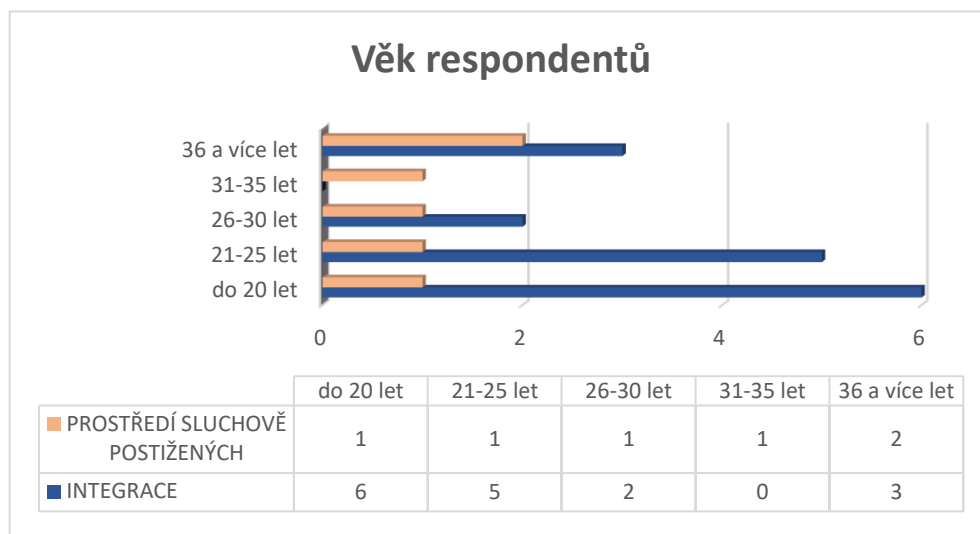

Graf 1 Pohlaví respondentů.

Otázka č. 2 Věk respondentů

Z grafu 2 vyplývá, že nejvíce respondentů bylo ve věku do 20 let, z toho 6 integrovaných a pouze 1 z nich se pohybuje v prostředí sluchově postižených. Dále v rozmezí 21-25 let se nachází 5 respondentů v prostředí integrace, jeden mimo integraci. V rozmezí 26-30 let se v integraci pohybují 2 respondenti a v prostředí neslyšících jediný respondent. Rovněž ve věku

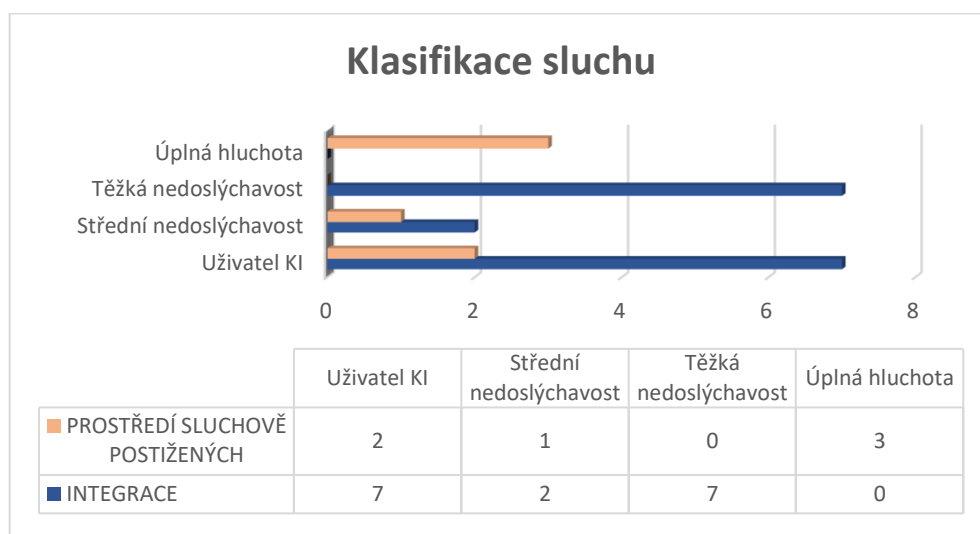
33 let se pohybuje pouze 1 respondent v populaci neslyšících. V nejstarším vzorku, nad 36 let se zúčastnili 3 respondenti z prostředí integrace a 2 respondenti z komunity neslyšících.

Graf 2 Věk respondentů.

Otázka č. 3 Klasifikace sluchu respondentů

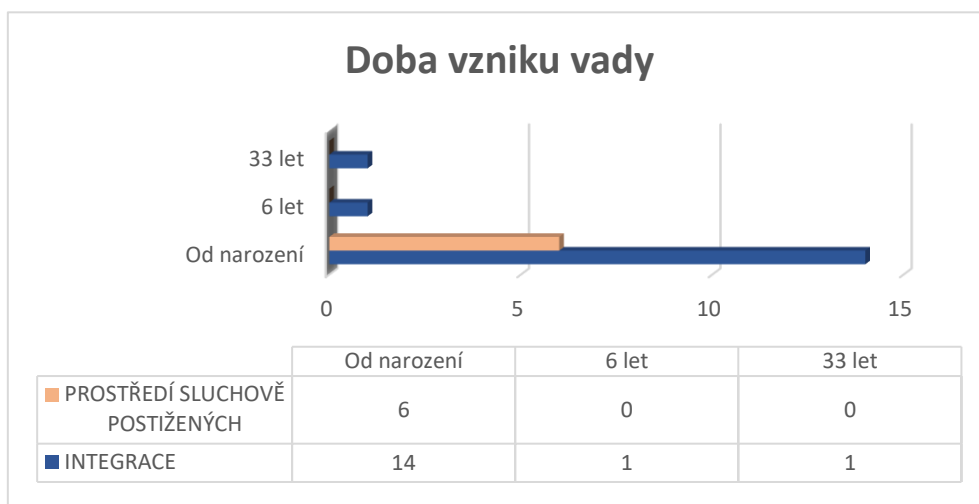
Tato otázka zjišťovala, jak hluboké sluchové postižení sportovci mají. Mezi integrovanými sportovci je 7 uživatelů kochleárního implantátu, střední nedoslýchavostí jsou stíženi 2 probandi, těžkou nedoslýchavost má 7 sportovců, úplnou hluchotu neuvedl žádný respondent. Sportovci z prostředí sluchově postižených sdělili následovně: 2 používají kochleární implantát, střední nedoslýchavost uvedl jeden respondent a úplnou hluchotu 2 respondenti.

Graf 3 Klasifikace sluchu.

Otázka č. 4 Vznik vady sluchu

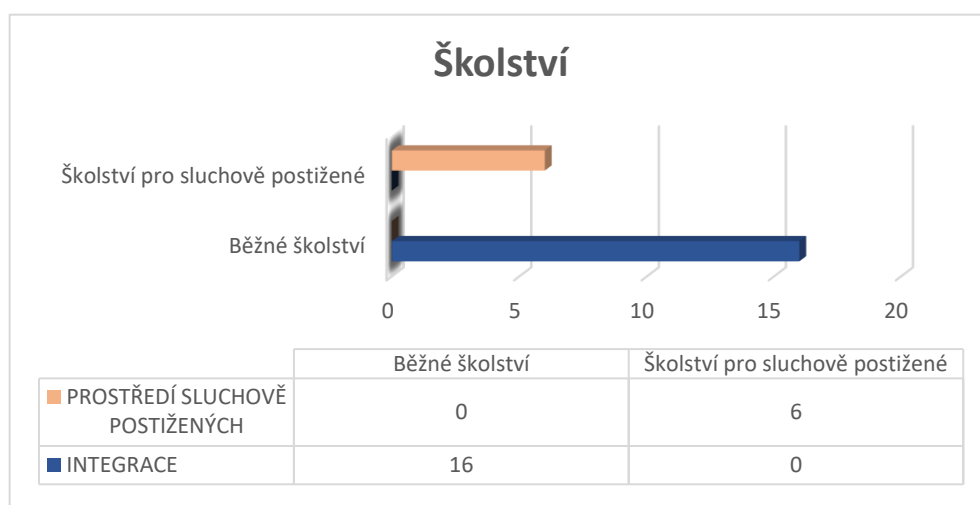
Vznik vady sluchu má důležitý vliv na vývoj jedince se sluchovým postižením, čím dříve bude zjištěna, tím úspěšnější může být přiblížení se k běžné populaci. 14 sportovců z prostředí integrace sdělilo, že vada sluchu u nich byla zjištěna po narození, pouze u 1 byla zjištěna až v 6 letech a rovněž u 1 došlo ke ztrátě sluchu až ve věku 33 roků. Probandi z prostředí sluchově postižených sdělili, že sluchové postižení bylo zjištěno ihned po narození.

Graf 4 Doba vzniku vady.

Otázka č. 5 Návštěva MŠ a ZŠ

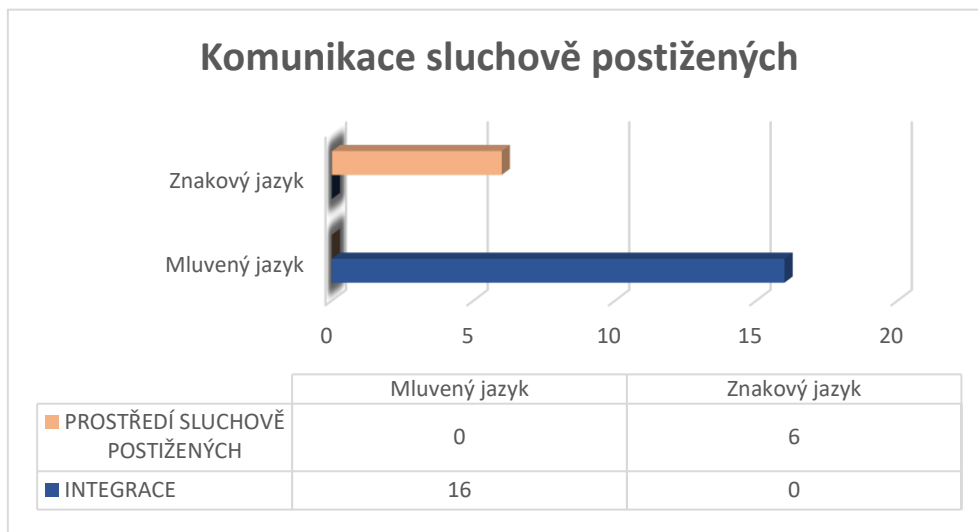
Většina dotazovaných jsou uživateli kochleárního implantátu, takže se dá počítat s tím, že budou integrovanými jedinci se sluchovým postižením. Do běžných škol chodilo, či chodí 16 respondentů, školy pro žáky či studenty se sluchovým postižením navštěvovalo 6 respondentů.

Graf 5 Školství.

Otázka č. 6 Komunikace sluchově postižených

Z otázky č. 6 je zřejmé, že všichni integrovaní preferují mluvený jazyk. Naopak znakový jazyk dominuje v prostředí sluchově postižených, z něhož odpovídalo 6 respondentů.

Graf 6 Komunikace sluchově postižených.

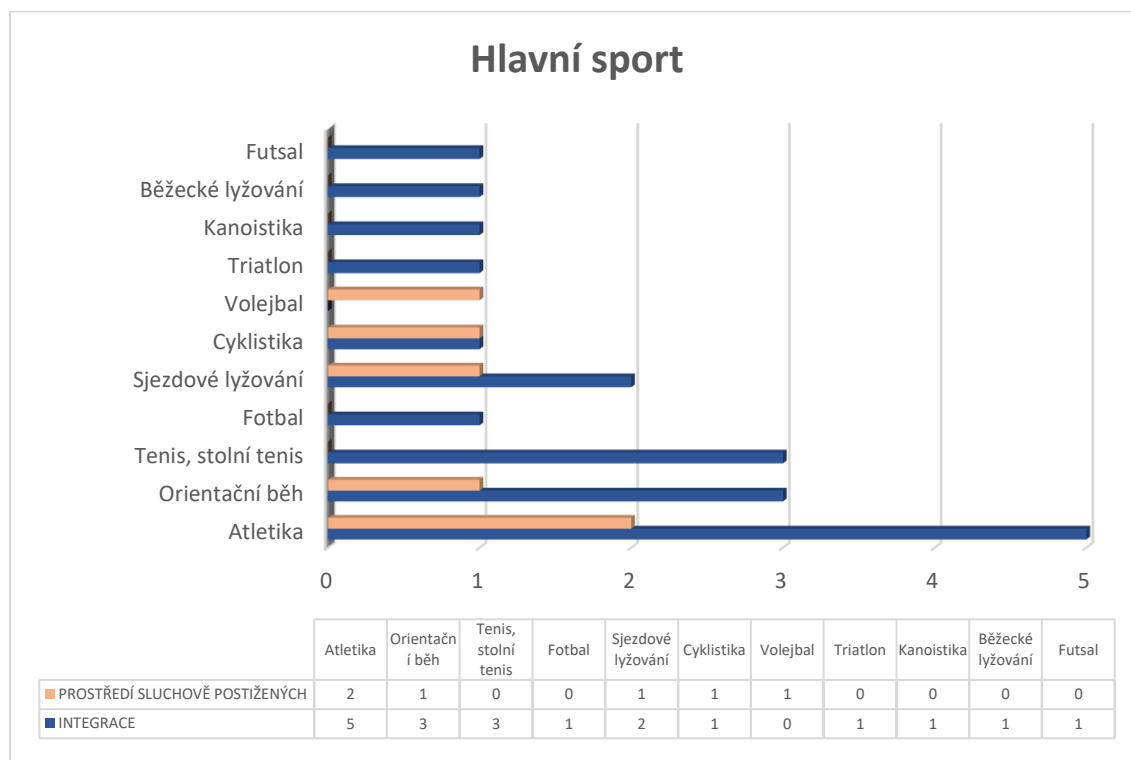
7.2 Analýza výsledků sportovní problematiky

Díky anketě jsem mohla zjistit rozsah či omezení sportovců se sluchovým postižením v amatérském i vrcholovém sportu. Dále potíže či klady spojené s účastí v soutěžích majoritní populace, motivační komponent sportovců a rozsah důležitosti úspěchu v jejich sportovní kariéře. Z výsledků anketového výzkumu jsem vytvořila grafy a komentáře, které uvádí číselné zastoupení daných odpovědí.

Otázka č. 7 Kterému sportu se primárně věnujete?

V prostředí sluchově postižených dotazovaní provozují sporty, které spadají pod Český svaz neslyšících sportovců (ČSNS). Nejčastěji atletiku (2), poté následují orientační běh (1), sjezdové lyžování (1), cyklistika (1) a volejbal (1).

Větší část sportovců sportuje s intaktní populací, jelikož tréninky s nimi jsou pro ně přínosnější. Atletiku provozuje celkem 5 respondentů, orientační běh (3), tenis či tenis stolní (3), sjezdové lyžování (2), fotbal (1), cyklistiku (1), triatlon (1), kanoistiku (1), běžecké lyžování (1) a futsal (1). Můžeme vidět, že jsou tam i sporty, které nespádají pod gesci ČSNS, z čehož vyplývá, že soutěže nejsou v těchto případech pro sluchově postižené sportovce pořádány. Zájemci o tato odvětví se tak musí rozhodnout pro sportovní integrovanou dráhu.

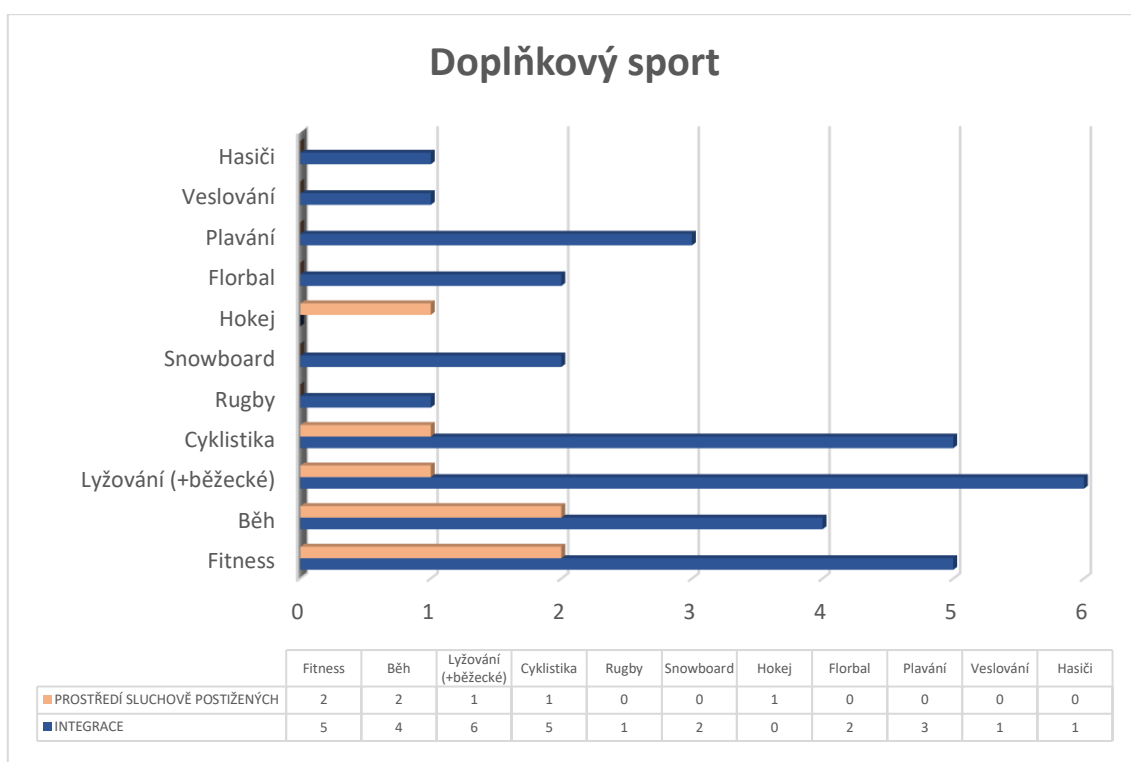
Graf 7 Hlavní sport.

Otázka č. 8 Který sport provozujete jako doplňkový?

Sportovci se věnují více sportům, jestliže se budou věnovat jen konkrétnímu, může dojít k jednostranné přetěžování tzv. dysbalance. Zapojení do dalších sportů pomáhá rozvíjet tělesnou zdatnost, či k lepší zvládnutí techniky a taktiky při podávání sportovního výkonu v daném sportu.

V prostředí intaktní populace větší část provozuje lyžování včetně běžeckého (6) a fitness (5), dále cyklistika (5), běh (4), plavání (3), florbal (2), snowboard (2), rugby (1), veslování (1) a hasiči (1).

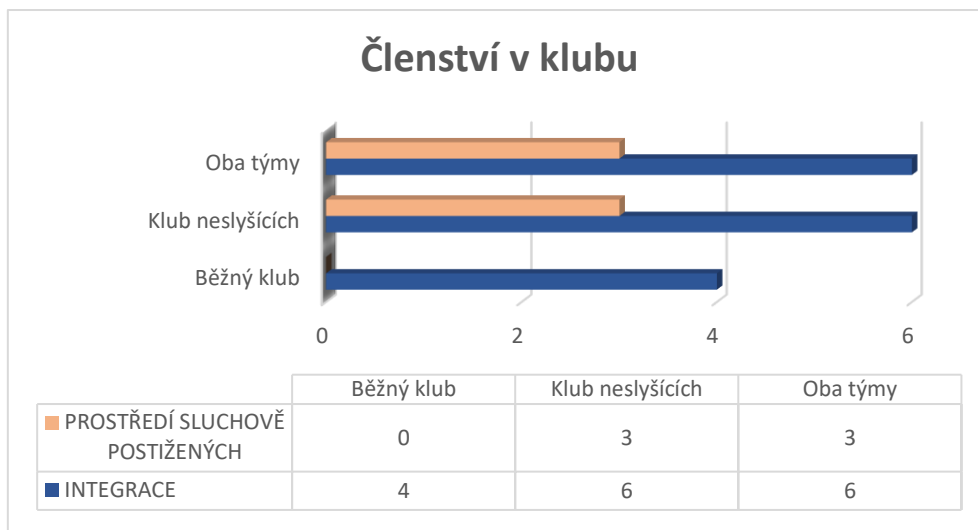
Sluchově postižení sportovci ve své populaci se věnují atletice (2), rovněž běhu (2), dále lyžování (1), cyklistika (1) a hokej (1).

Graf 8 Doplňkový sport.

Otázka č. 9 Jste členem běžného klubu nebo klubu neslyšících?

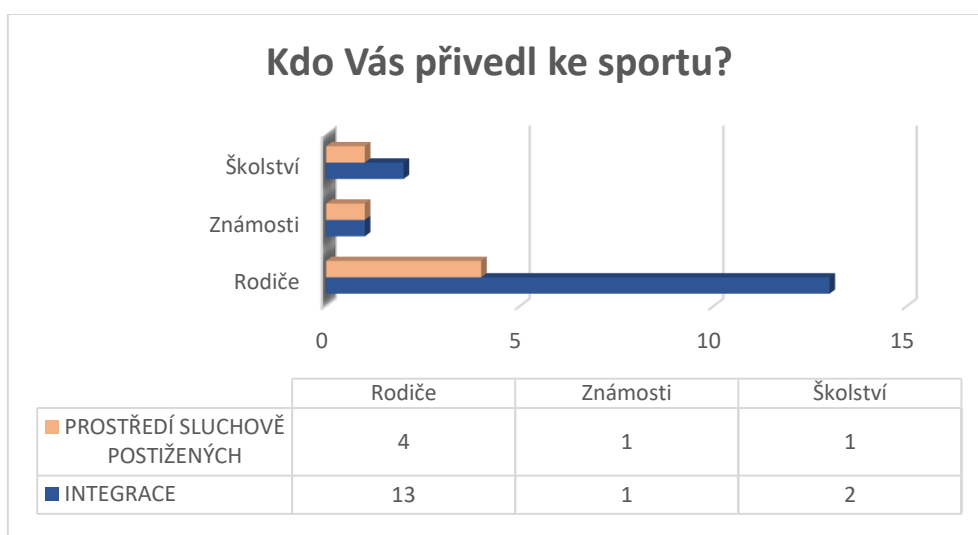
Z grafu 9 vyplývá, že členy běžného klubu jsou zejména respondenti, kteří se rozhodli pro sportovní integrovanou dráhu. V klubu neslyšících jsou členové obou populací, tzn. 6 členů z integrovaného prostředí a z prostředí sluchově postižených jsou celkem 3 sportovci. Část respondentů jsou členové zároveň obou klubů, z toho 3 respondenti z populace neslyšících a 6 z populace majoritní.

Graf 9 Členství v klubu.

Otázka č. 10 Kdo Vás ke sportu přivedl?

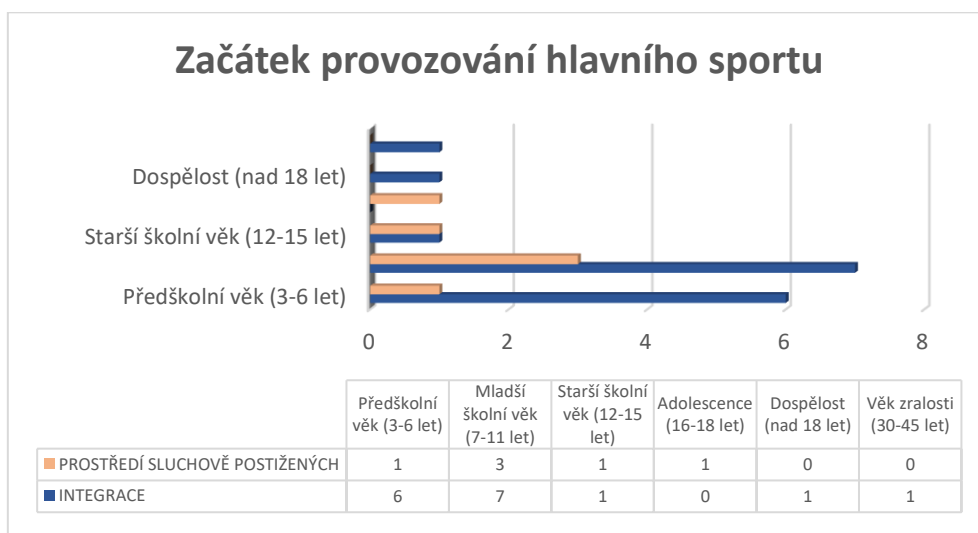
Ke sportování nejčastěji vedou rodiče, což můžeme potvrdit na grafu č. 10. Celkem 12 integrovaných sportovců bylo přivedeno rodiči, v prostředí sluchově postižených pak 4 sportovci. Známi nebo kamarádi namotivovali respondenty ke sportu jak v integraci, tak i v prostředí sluchově postižených pouze po jednom sportovci. Dva integrovaní sportovci se sluchovým postižením se ke sportu dostali díky školství, v prostředí sluchově postižených jen jeden respondent.

Graf 10 Kdo Vás přivedl ke sportu?

Otázka č. 11 Kolik Vám bylo let, když jste začínal/a s hlavním sportem?

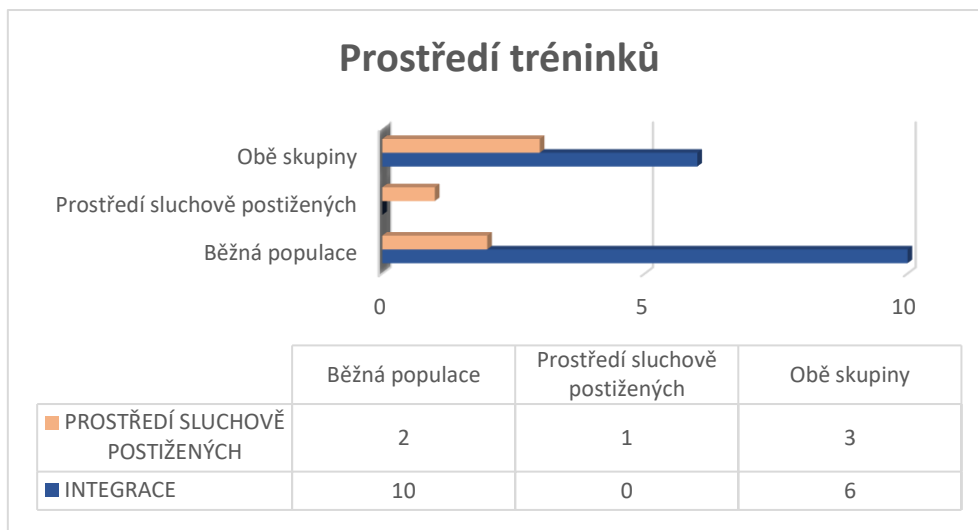
Integrovaní respondenti začínali se sportem nejčastěji v předškolním a mladším školním věku - 6 ve věku 3-6 let a 7 ve věku 7-11 let. V prostředí sluchově postižených dominuje mladší školní věk (4). Po dvou sportovcích z téhož prostředí začínalo se sportem v předškolním, starším školním věku a v období adolescence. V dospělosti (nad 18 let) a ve věku nad 30 let se odhodlali začít sportovat pouze respondenti z prostředí integrace (vždy 2).

Graf 11 Začátek provozování hlavního sportu.

Otázka č. 12 Se kterou populací upřednostňujete tréninky?

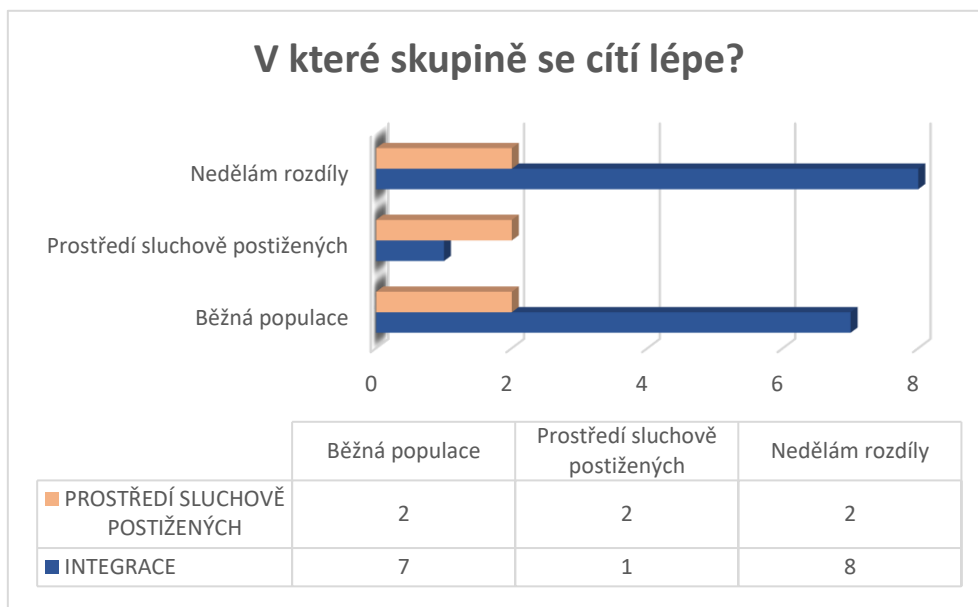
Velká část sportovců si zvolila integrovanou sportovní dráhu, tudíž také preferují tréninky s běžnou populací, celkem takto odpovědělo 10 integrovaných sportovců. Prostředí běžné populace s prostředím sluchově postižených kombinuje 6 respondentů z řad integrovaných a tři respondenti ze skupiny sluchově postižených. V prostředí sluchově postižených preferuje tréninky se svými vrstevníky jen 1 respondent.

Graf 12 Prostředí tréninků.

Otázka č. 13 V jaké skupině se cítíte lépe a přirozeněji?

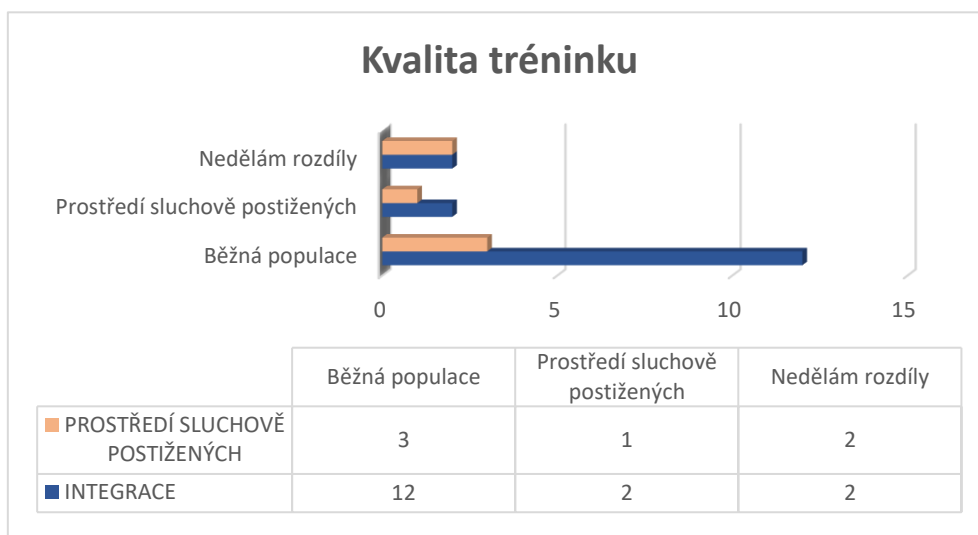
Anketa ukázala, že sportovci z prostředí integrace preferují tréninky s majoritní populací v počtu 7, dále tato skupina uvedla, že nedělá rozdíly mezi oběma skupinami (počet 8), pouze 1 sdělil, že se cítí lépe v prostředí sluchově postižených. Dva sportovci ze skupiny speciálně pedagogické edukace preferují tréninky s majoritní populací, další dva se skupinou neslyšících a dva dochází na tréninky s oběma skupinami.

Graf 13 V které skupině se cítíte lépe?

Otázka č. 14 Která skupina Vám přináší větší kvalitu tréninku?

Dle zjištění z ankety je zřejmé, že sportovci v integrovaném prostředí dávají přednost z důvodu kvality tréninků v majoritní skupině (12) a pouze 2 uvedli, že preferují prostředí sluchově postižených, ale 2 rozdíly mezi skupinami nedělají, stejně tak, jako skupina neslyšících. Kvalitu tréninku však oceňují 3 sportovci, jenže 2 sdělili, že preferují prostředí sluchově postižených.

Graf 13 Kvalita tréninku.

Příklady, proč tréninky mezi majoritní populací jsou výhodnější?

- „Ve městě, kde žiji, není klub pro SP a lépe se mi trénuje mezi zdravými, je mezi námi pak lepší komunikace a více mě motivují.“
- „Získání více zkušeností, motivace, podpora, lepší kolektiv, dobrá komunikace, úspěch.“
- „Jedná se o klub přímo u mého bydliště, takže nemusím nikam dojíždět.“
- „Větší motivace a lepší komunikace, cítím se mezi nimi lépe.“
- „Neznám v okolí nikoho s podobnou vadou.“
- „Kolektiv, kde mám své přátele.“
- „Kvalitní trenéři, kvalitní zázemí a více závodů.“
- „Učí lépe techniku (jsou vzdělanější a zkušenější), mají lepší schopnosti a dovednosti.“

Dobrovolné názory od respondentů;

- „Samozřejmě tréninková skupina slyšících a sluchově postižených je rozdílná hlavně ve způsobu komunikace a celkovém přístupu. Přesto je to vše vstřícnosti a přizpůsobení se v rámci svých možností, takže proto nerozlišuji, kteří jsou lepší a horší, nikdo není dokonalý.“
- „Problém spojit školy a dát je do pohybu, chtěl bych spojit neslyšící školy v TV, do kroužků co se týče jen sportu, poslední dobou to brutálně upadá.“
- „Navrhnul bych, že hledáme nové hráče se sluchovou vadou do klubu neslyšících, skupina neslyšících ve fotbale mají pořád bídu.“
- „Ke sportu jsem měla sklony od mala, oficiálně do klubu mě přihlásili v 7 letech na základě doporučení třídní ZŠ s ohledem na výborné výsledky na školních závodech.“
- „Nevidím žádné překážky, které by bránily sluchově postiženým lidem, věnovat se jakémukoliv bezkontaktnímu sportu.“
- „Podle mě hodně lidí, co jsou bez jakýchkoliv kompenzačních pomůcek, jsou většinou hodně lenivý a nevytrvají. Mají za to, že jsou talentovaní nebo že to udělá někdo za ně.“
- „Vylepšení komunikace se slyšícími (zbourání komunikační bariéry), zajištění tlumočnicka s trenérem.“
- „Motivovat mladé sportovce a zapojit je do běžných klubů. Větší finanční podporu od státu“

Odpovědi respondentů jsou autentické, nejsou provedeny korekce.

Prostřednictvím otevřených otázek v anketě měli respondenti uvádět své nejlepší výsledky jak v prostředí intaktním, tak na významných akcích a soutěžích pro sluchově postižené. V první části je deskripce skupiny sportovců, kteří ve výpovědích uvedli svoji úplnou integraci, jak v začátcích sportovní činnosti, tak ve své sportovní kariéře. Druhá část charakterizuje soubor probandů, zastupujících sportovce, jejichž začátky sportovní aktivity i další její průběh se odehrál v prostředí speciálně pedagogické edukace. Do třetí skupiny probandů byli zařazeni sportovci, kteří absolvovali docházku v základní škole pro sluchově postižené, ale následně další vzdělávání u nich proběhlo již v prostředí majoritní populace. Tato skupina do komparace prvních dvou souborů nebyla zařazena.

Respondenti mají přiděleno číslo, pod nímž jsou kompletní odpovědi na anketu.

Sportovci z integrovaného prostředí

Respondent č. 1 - provozuje 2 sporty, v létě cyklistiku a v zimě běžecké lyžování. Vzhledem k tomu, že velké a kvalitní závody (klasické lyžování) v gesci neslyšících jsou málo časté, využívá možnosti mezi intaktní populací. Uvádíme příklady: Běžkařský maraton v Kanadě (Ottawa) roku 2018 za účasti cca 500 sportovců, zisk 20. místa. V ČR – Jizerská 50, 139. místo z 4 500 účastníků. V prostředí sluchově postižených – na letních Deaflympijských hrách v Melbourne 2005 zisk bronzové medaile v silniční časovce a na MS v San Franciscu 2006 rovněž bronz. Účast na zimních Deaflympijských hrách – klasické lyžování.

Respondent č. 5 – na MČR neslyšících dosáhl na stupně vítězů v hodu diskem, v závodech intaktní populace se do finále postoupit nepodařilo. Respondent sděluje, že v majoritní skupině jsou kvalitnější trenéři a možnosti absolvovat více závodů. Mezi neslyšícími je konkurence malá.

Respondent č. 6 – provozuje florbal, s týmem v majoritní populaci na MČR zisk 7.místa, ale na ME neslyšících v kategorii juniorů výborné 1. místo.

Respondent č. 7 – alpské lyžování. Respondent preferuje majoritní populaci, neumí znakový jazyk. Na Deaflympiádě vybojoval 3. místo. Mezi intaktními sportovci na MČR získal 2. místo.

Respondent č. 8 – hraje tenis, již v žákovských kategoriích většinové populace se stal mistrem ČR a byl zařazen do reprezentace. Je deaflympijským vítězem ve dvouhře a vicemistrem MS neslyšících.

Respondent č. 11 – provozuje orientační běh. Vzhledem k tomu, že oddíl orientačního běhu má ve svém bydlišti, trénuje a závodí mezi majoritní populací sportovců. Byl členem štafety svého klubu na MČR. V oblasti sportu sluchově postižených se respondent zúčastňuje MČR neslyšících, dále reprezentuje ČR na ME, MS a Deaflympiádě.

Respondent č. 14 – se věnuje orientačnímu běhu. Trénuje ve společnosti intaktních sportovců, kde má lepší zpětnou vazbu, větší motivaci. Závodí ale pouze za sportovce se sluchovým postižením, kde získal stříbrnou medaili na mistrovství světa neslyšících.

Respondent č. 15 – respondent provozuje atletiku, trénuje mezi intaktní populací. Účastní se závodů v prostředí sluchově postižených. Sděljuje, že v konkurenci majoritní skupiny sportovců by neuspěl. Zúčastňuje se MČR, kde nejlepším výsledkem bylo 4. místo.

Respondent č. 17 – trénuje atletiku mezi intaktními sportovci, a to z důvodu kvality tréninku a výhod blízkého dosahu stadionu od bydliště. Proband se zúčastnil mezi ME neslyšících v kategorii juniorů s úspěchem v podobě stříbrné medaile. Mezi sluchově postiženými sportovci se zúčastňuje MČR v atletice, kde získává úspěchy na stupních vítězů. V závodech intaktní populace získává první příčky na Mistrovství Moravy a Slezska (MMaS).

Respondent č. 18 – provozuje stolní tenis. Mezi sportovci se sluchovým postižením je 8x mistr ČR. Je v reprezentaci ČR, 2 x se zúčastnil ME neslyšících, kde se probojoval do finále. Reprezentoval ČR i na MS s výsledkem 9. – 16. pozice. Vrcholem sportovní dráhy probanda byla účast na Deaflympiádě. Trénuje a soutěží mezi běžnou populací, postoupil s týmem do 1. ligy a na MČR se pohybuje mezi 17. a 32. místem.

Respondent č. 19 – trénuje a zúčastňuje se fotbalových soutěží pouze s intaktní populací, se spolužáky ze své základní školy. Soutěže jsou na okresní úrovni.

Respondent č. 20 – sportuje pouze v prostředí intaktní populace, nemá v okolí nikoho se sluchovým postižením. Je účastníkem extrémních závodů Ironman.

Respondent č. 21 – ačkoliv je plně integrován, nesportuje mezi intaktní populací, ale ve „svém“ sportu, což je orientační běh, vybojoval na MS neslyšících 2. i 3. místo ve štafetách.

Respondent č. 22 – provozuje alpské lyžování, závodí v intaktní populaci a rovněž mezi sluchově postiženými lyžaři. Zde se zúčastňuje Evropských soutěží, MS a také Deaflympiády, kde se umístil na 11. místě v GS.

Respondent č. 25 – tenista – preferuje soutěže pro sluchově postižené, získal titul mistra ČR a reprezentoval ČR na ME.

Respondent č. 26 – trénuje a závodí pouze s intaktní populací v kanoistice a na dračích lodích. V kanoistice 3x účast na ME. Dále získal bronzové medaile na Olympijských nadějích. Ve své kategorii několikrát vítězí na MČR. V „dračích lodích“ na ME 2., 3., a 2 x 4. místo. Vícenásobné první místo na MČR.

Sportovci ze speciálně pedagogického prostředí

Respondent č. 2 – hlavní sport je u něj atletika. Získal na MČR neslyšících prvenství ve svých disciplínách. Soutěží také mezi intaktní populací, kde je úspěchem postup z okresní soutěže do krajské. Respondent se cítí lépe mezi neslyšícími, neboť v tomto prostředí vyrůstal, ale tvrdí, že kvalitnější tréninky mají sportovci majoritní skupiny.

Respondent č. 9 – hraje volejbal. Ve většinové populaci soutěží na úrovni Amatérské volejbalové ligy (AVL). Na soutěžích pro sluchově postižené sportovce v reprezentačním týmu vybojoval krásné 5. místo na DVCL (Deaf Volleyball Champions League).

Respondent č. 12 – dává přednost atletice, zúčastňuje se MČR neslyšících.

Respondent č. 13 – věnuje se dlouhodobě cyklistice. Vzhledem k tomu, že má úplnou hluchotu tak preferuje znakový jazyk, tudíž trénuje pouze v komunitě Neslyšících. Jeho výsledky: 2. místo na Mistrovství světa neslyšících, 3. místo na Mistrovství Evropy neslyšících a na Deaflympiádě krásné 2. místo.

Respondent č. 23 – věnuje se dvěma sportům, atletice a orientačním běhu. Upřednostňuje komunikaci prostřednictvím znakového jazyka, trénuje a závodí v komunitě Neslyšících, ale dle jeho názoru majoritní populace má kvalitnější tréninky. V orientačním běhu získal na Mistrovství Evropy neslyšících druhé místo. Odhodlal se zkusit si zasoutěžit v majoritní společnosti, sice bez výsledku, ale úspěch byl už jen to, že to vyzkoušel.

Respondent č. 24 – jeho hlavním sportem je lyžování, zúčastnil se několikrát MČR neslyšících a reprezentoval ČR na Deaflympiádě.

Probandi, kteří začínali sportovat ve speciálně pedagogickém prostředí a následně se začlenili do procesu vzdělávání i sportu mezi intaktní populací, přičemž využívají možnosti soutěží i tréninků v obou komunitách.

Respondent č. 3 – věnuje se bowlingu, nejraději trénuje v majoritní populaci. Dle jeho zkušeností mají kvalitnější tréninky a více motivují. Jeho výsledky mezi neslyšícími sportovci jsou velmi kvalitní, získal bronzové medaile za 3. místo na Deaflympiádě. V intaktní populaci získal krásné 6. místo na MČR Masters.

Respondent č. 4 – provozuje více sportů, fotbal, futsal a jako doplněk atletiku. Výsledky v populaci sluchově postižených: několikanásobný mistr ČR žáků a juniorů, bronz na Mistrovství Evropy ve futsale, stříbro na MČR neslyšících ve skoku do výšky. V majoritní společnosti: stříbro na MČR ve futsalu.

Respondent č. 10 – věnuje se atletice, běžeckým disciplínám. Vzhledem k tomu, že v okolí není žádný klub pro sluchově postižené sportovce, tak trénuje s majoritní populací, také se zúčastnil jejich soutěže, ale nikam nepostoupil. Naopak na ME neslyšících v atletice, kde vybojoval 7. místo.

Respondent č. 16 – provozuje jako hlavní sport atletiku a v populaci sluchově postižených získal zlato na MČR.

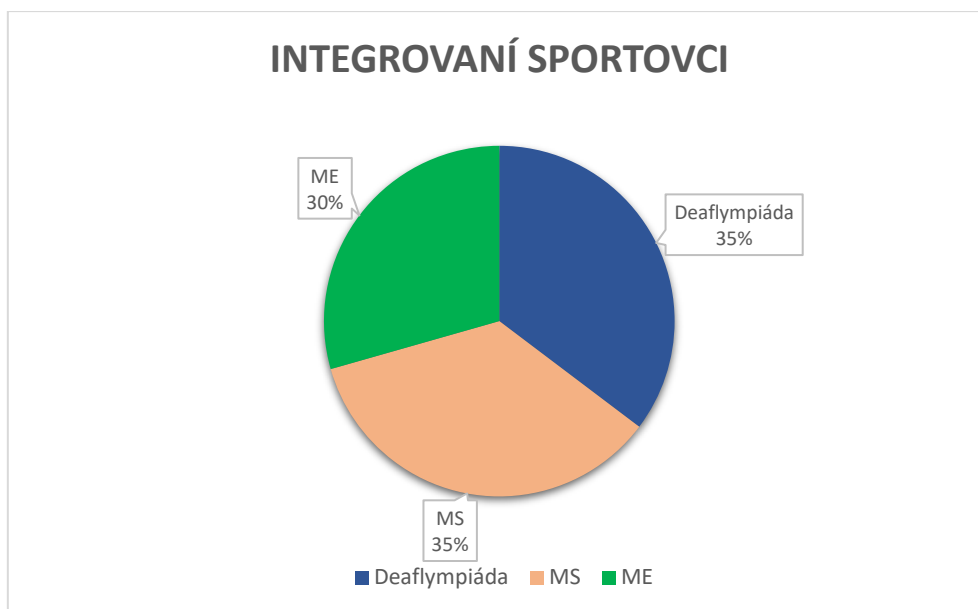
Shrnutí zjištěných konsekvencí

V souboru sportovců, pohybujících se v integrovaném prostředí, nacházíme 7, kteří se zúčastňují méně významných závodů a soutěží, než je například mistrovství České republiky. Ve svých preferovaných sportech se MČR (intaktní populace) účastnilo 5 sportovců, z nichž 1 soutěžil i na ME. Na druhé straně bylo zjištěno, že 4 sportovci mezi většinovou populací vůbec nezávodí. V oblasti sportování integrovaných probandů mezi sluchově postiženými byly nalezeny tyto výsledky, které jsou zde seřazeny podle významu a úrovně dané soutěže, jíž respondenti nejvýše dosáhli. Mistrovství České republiky: 2, mistrovství Evropy: 3, mistrovství světa: 2, Deaflympiády: 4. Jeden sportovec se zúčastnil jak zimní, tak letní Deaflympiády. Probandi, jejichž vrcholem byla Deaflympiáda, reprezentovali ČR i na ME, MS nebo Evropském poháru. Je samozřejmé, že soutěžili i na MČR neslyšících. Ve výčtu uvedených odpovědí nelze opomenout fakt, že 3 sportovci se v prostředí soutěží neslyšících vůbec nepohybují.

Druhý sledovaný soubor – 2 sportovci z prostředí speciálně pedagogické edukace uvedli, že jejich nevyšším úspěchem bylo MČR neslyšících, v reprezentaci týmového sportu se nachází 1 sportovec. Mistrovství Evropy bylo vrcholem 1 sportovce, další 1 sportovec se zúčastnil Evropského poháru a následně Deaflympiády. Jiný účastník Deaflympiády, z níž přivezl stříbrnou medaili, má zároveň 2. místo na MS a 3. místo na ME. Z odpovědí respondentů dále vyplynulo, že 4 sportovci netrénují ani nesoutěží v prostředí intaktní populace, pouze 1 závodí v individuálním sportu a 1 ve sportu týmovém. Všichni probandi z tohoto souboru se zúčastňují MČR neslyšících.

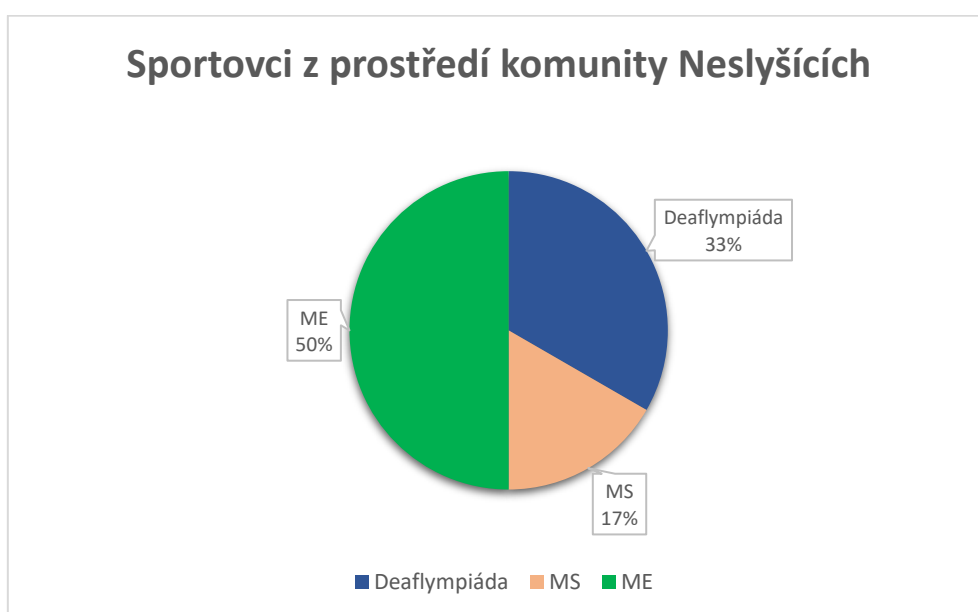
V rozboru odpovědí probandů byly zaznamenány maximální sportovní výsledky v soutěžích neslyšících, jež vypovídají o možnosti eventuálního rozdílu nebo shody v obou sledovaných souborech.

Výsledek č. 1: Z vrcholných soutěží u integrovaných převažuje Deaflympiáda (35 %) a Mistrovství světa (35 %), u 30 % účast na mistrovství Evropy.

Graf 14 Účast integrovaných sportovců na nejvyšších soutěžích pro neslyšící

Výsledek č. 2: Polovina sportovců z prostředí sluchově postižených má za sebou zkušenost s ME, 33 % z Deaflympiády a 17 % z mistrovství světa.

Graf 15 Účast sportovců z prostředí speciálně pedagogické edukace na nejvyšších soutěžích pro neslyšící

8 DISKUZE

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku osob se sluchovým postižením, jež se v České republice aktivně věnují sportu. Pro oslovení jednotlivých sportovců jsem požádala Český svaz neslyšících sportovců (ČSNS), který mi umožnil kontakt s jednotlivými respondenty. S pomocí prezidenta ČSNS, pana Mgr. Oty Panského, jsem zformovala anketu, která byla v průběhu upravována tak, aby v závěrečné fázi co nejlépe vyhovovala oslovovaným respondentům. Anketové šetření směřovalo na sportovce všech věkových kategorií a sportovního zaměření. Výzkumu se aktivně zúčastnilo 26 osob.

Téma práce jsem si vybrala proto, že sama jsem sportovec se sluchovým postižením (sportující v majoritní populaci). Vzhledem k tomu, že jsem si vybrala takový sport, který není u neslyšících, neměla jsem tedy jinou možnost než se zaintegrovat. Ve srovnání s neslyšícími sportovci jsem měla intenzivnější tréninky, které se následně objevovaly ve výsledcích. Kvalitou a intenzitou tréninku a další přípravy se mi podařilo dosáhnout úspěchů i na vyšších mezinárodních soutěžích.

Cílem bakalářské práce je zjistit, zda sportovci se sluchovým postižením, kteří byli po celou sportovní kariéru integrováni, dosahují lepších výsledků na významných českých či mezinárodních soutěžích pro sluchově postižené sportovce než sportovci, jejichž tréninkový a závodní proces se realizuje převážně v prostředí skupiny sluchově postižených. Prostřednictvím výzkumných otázek byla snaha zjistit, jak je ovlivněna sportovní dráha integrovaných i neintegrovaných sportovců a jejich důvody zařadit se do komunity neslyšících i ve sportovní kariéře. Jedním z podcílů práce byl odhalit proces začátků sportovní kariéry participantů obou sledovaných skupin.

Pro monitoring dané problematiky jsem si stanovila výzkumné otázky, na které níže odpovídám.

Výzkumná otázka č. 1: *Zda jsou v soutěžích České republiky i na mezinárodních závodech sluchově postižených úspěšní sportovci, kteří byli po celou sportovní dráhu integrováni.*

Sportovci se sluchovým postižením, kteří jsou po celou dobu sportovní kariéry integrováni, dosahují v soutěžích pro sluchově postižené výborných výsledků. Můžeme to přičíst kvalitnějším a intenzivnějším tréninkům pod většinou profesionálními trenéry.

Sluchově postižení sportovci se snaží zdolat překážky jako zdraví jedinci, o to jsou více motivováni překonat cokoli. Tomu také napomáhá proces socializace do majoritního kolektivu, kde bývá nejvíce bariér právě pro sluchově postižené, což je především komunikace.

Sportovec se sluchovým postižením, který je integrován ve skupině intaktních „kolegů“, může mít problémy v kvalitní komunikaci s trenérem, který má za úkol naučit techniku, taktiku apod. daného sportu, informovat sportovce v oblasti psychiky, motivace, včetně tréninkových plánů. Trenér nemusí mít žádné předchozí zkušenosti se sluchově postiženým sportovcem a nemusí se mu v některých případech přizpůsobit.

Co se týče kolektivu, to vše záleží na jedincích, někteří jsou více vstřícní a nápomocní, jiní méně. Vše je o domluvě a snaze se navzájem podporovat, také je třeba brát ohled a projevit určitou empatii ke sportovci se sluchovým postižením.

Z mého pohledu, pokud sportovci se sluchovým postižením jsou po celou dobu ve skupině se stejným hendikepem, neberou tréninky či soutěže tak vážně, berou to spíše pro zábavu. Naopak pokud jsou integrováni, mají velmi vysoké cíle. Vše záleží na samotném sportovci, jakou cestu si zvolí. Jsou vášniví sportovci, kteří se nenechají odradit potížemi a za skvělými výsledky stojí nezměrné úsilí, motivace a odhodlání.

Z anketních otázek, položených respondentům, bylo zjištěno, že v souboru 16 sportovců, kteří v celé sportovní, vzdělávací i sociální kariéře byli integrováni, se zúčastňují především soutěží v intaktním prostředí (12 osob) a navíc v 5 případech na MČR a jeden participant dokonce i na ME. Dále jsme zjišťovali, jakou mírou se zapojují do soutěží mezi sluchově postiženými, které hodnotné závody formou reprezentace absolvovali. Na nejprestižnější soutěži, Deaflympiádě reprezentovalo ČR 6 sportovců, kteří přivezli jednu zlatou a dvě bronzové medaile. Mistrovství Evropy se zúčastnilo 5 sportovců s úspěchem 1 zlaté a 1 stříbrné medaile a na mistrovství světa neslyšících, kam bylo nominováno 6 sportovců, kteří přivezli 2 stříbrné a 2 bronzové medaile. Srovnání ukazuje graf č. 15 a graf č. 16. Můžeme konstatovat, že sportovci, jež byli v integraci, pokud závodí mezi neslyšícími, dosahují velkých úspěchů v soutěžích různých úrovní. V uvedeném souboru dotazovaných jsou jen 3, kteří se do sportovního dění neslyšících z různých důvodů nezapojili vůbec.

Výzkumná otázka č. 2: ***Jaký byl proces začlenění integrovaných sportovců se sluchovým postižením do soutěží v gesci Českého svazu neslyšících sportovců.***

Jedinci, kteří trénují a závodí nejen v prostředí majoritní populace, ale projevíli zájem se zařadit do instituce sluchově postižených, potažmo do Českého svazu neslyšících sportovců, museli najít způsob, jak se začlenit, získat kontakt a prokázat své výsledky včetně audiogramu, který je pro soutěže mezi sluchově postiženými jedním ze zásadních kritérií. Sportovci, kteří se začleňovali do společenství sluchově postižených, měli měřitelné výsledky, které vyjadřovaly

určitou úroveň výkonu, která byla srovnatelná s posledními výsledky soutěží neslyšících. ČSNS dle svých podmínek k nominaci sportovců má svá pravidla ohledně reprezentace.

Anketní otázky se zaměřovaly i na problém motivace ke sportu, kdy u osob integrovaných to byli například rodiče, což je 13 sportovců z 16 probandů. Zjišťovali jsme rovněž, v jakém věku začali se svým „hlavním“ sportem. Do 6 let věku se svému sportu začalo věnovat 6 osob a do 11 let to bylo 7 sportovců. Další otázka směřovala ke vhodnému prostředí tréninků, kde respondenti uvedli, že lépe se jim trénuje mezi intaktní populací (10 probandů). Jeden z dotazovaných sdělil, že rád trénuje mezi sluchově postiženými, ale 6 respondentů napsalo, že trénuje s oblibou v obou skupinách. Zajímavé odpovědi byly nalezeny v otázce, ve které skupině se cítí lépe. Jeden respondent sdělil, že preferuje skupinu neslyšících, 8 dotazovaných nedělá ve sportu mezi skupinami rozdíly a 7 napsalo, že se cítí lépe mezi většinovou populací. Aby sportovci, ať již pocházejí z prostředí speciálně pedagogického nebo z integrovaného, byli nominováni jako reprezentanti republiky, musí mít prokazatelné a výborné sportovní výkony. A k nejvyšším metám se dopracují jen s kvalitním tréninkem. Na dotaz, kde cítí lepší kvalitu tréninkového procesu, upřednostnilo 12 respondentů trénink s majoritní skupinou. Dvěma sportovcům se však líbil trénink mezi neslyšícími. Následující otázka směřovala na preferenci sportu. Kromě 1 (fotbal) v dalším výčtu najdeme sporty individuální, ponejvíce je zastoupena atletika (5), následuje orientační běh (3). Z odpovědí vyplývá, že cesta k výborným výsledkům u integrovaných sportovců začíná již v předškolním a v mladším školním věku, a to za asistence a podpory rodičů. Aby se integrovaným sportovcům otevřela brána k úspěchům mezi sluchově postiženými, měli by co nejdříve získat informace o možnostech zapojení do sportovních aktivit neslyšící komunity. Podle Panského (osobní sdělení, 2020) bylo první setkání s podobně postiženým sportovcem překvapivé. V soutěži intaktní populace jim „soupeř“, který měl stejný hendikep, sdělil základní informace a nabídku účasti ve skupině sluchově postižených. Dva účastníci Deaflympiády se do týmů neslyšících dostali díky rodičům, kteří byli dlouhodobě aktivní v organizacích pro sluchově postižené. Jiný účastník Deaflympiády, respektive jeho rodiče, obdrželi informace v SPC a již jako dítě se pravidelně zúčastňoval i závodů neslyšících. Jsou však rodiče, kteří svému dítěti nedoporučují kolektiv sluchově postižených, dalo by se říci, že mají strach ze znakového jazyka. Rovněž díky studentům FTK, kteří přišli do kontaktu s šikovným mladým sportovcem, oslovili jeho rodiče a pomohli jej zapojit do komunity sluchově postižených. V současné době jsou jednotlivé sportovně technické komise (STK) Českého svazu neslyšících sportovců aktivní a oslovují sportovní kluby majoritní populace s dotazy, zda v jejich týmech a tréninkových

skupinách jsou sportovci se sluchovým postižením, nabízejí jim s patřičným vysvětlením nabídku zapojení se do sportování a závodů neslyšících.

Výzkumná otázka č. 3: *Jaká byla cesta k úspěšné reprezentaci ve významných soutěžích SP těch sportovců, kteří vyrůstali a trénovali v prostředí osob se sluchovým postižením.*

Probandi v této skupině dokázali dosáhnout hodnotných výkonů. Ze sběru dat z obdržené ankety bylo zjištěno, že kvalitní výsledky (soutěže na úrovni Mistroství Evropy, světa, Deaflympiáda) převažovaly právě na soutěžích přímo pro sluchově postižené. Určitou roli v tom hraje fakt, že na soutěžích bez hendikepu je větší konkurence, protože sportovci z prostředí majority nemají žádné omezení, soustředí se pouze jen na sebe a na svůj závod. V této fázi neslyšící sportovci mají nevýhodu, že musí sledovat i děj kolem soutěže, nemohou získávat informace sluchem, ale vizuálně. Sluchový hendikep ovlivňuje závodník při startu, např. v atletice při sprintu, kdy sluchově postižený sportovec musí sledovat startéra, kdy odstartuje, a tak může ztratit pár setin ve sprintu.

V předložené anketě jeden proband uvedl: „Podle mě hodně lidí, co jsou bez jakýchkoliv kompenzačních pomůcek, jsou většinou hodně leniví a nevytrvají. Mají za to, že jsou talentovaní nebo že to udělá někdo za ně“. I s takovými sportovci se můžeme setkat, vidíme, že právě v téhle situaci jsou jedinci se sluchovým postižením odlišní v chování, mají jiný pohled na sport než intaktní sportovci. Nemusejí ten konkrétní sport brát tak vážně, poněvadž podle nich je ve sportu pro sluchově postižené malá konkurence, tím pádem i méně trénují. V tomto případě je potřeba, aby trenéři sluchově postižených přitvrdili a nepolevili, sluchové postižení není nemoc. Setkali jsme se i s názory, že sport ubližuje sportovcům se sluchovým postižením, zejména těm co užívají kompenzační pomůcky - tento mýtus je potřeba vyvrátit.

Sportovci se sluchovým postižením, kteří začínali se sportovní aktivitou většinou již na základní škole, jsou všichni členy ČSNS. V odpovědích uvedli, že ke sportu je přivedli ve 4 případech rodiče, jeden sděluje, že je motivoval ve škole pedagog. Období, kdy začínali se „svým“ sportem, je ponejvíce (3) mladší školní věk, před tímto obdobím pouze 1 a v době 12 – 15 let a 16 – 18 let po 1 odpovídajícím. Neintegrovaní sportovci se cítí lépe v prostředí vlastní komunity (2), ale současně nedělá rozdíly, co se týká prostředí (2), ovšem další 2 preferují trénink s majoritní populací. Co se týká kvality tréninků, tak 3 respondenti sdělili, že v majoritní skupině je trénink na lepší úrovni, dva respondenti uvedli, že nedělá v kvalitě tréninků rozdíly. Jak bylo uvedeno výše, všichni respondenti mají informace o možnostech a škále soutěží pro sluchově postižené, a to již ve školním věku. Zúčastňují se již na základních školách pro

sluchově postižené různých turnajů mezi těmito školami, případně jsou zapojeni i s rodiči do soutěží neslyšících. Na Celostátní sportovní hry sluchově postižené mládeže přicházejí zástupci STK z ČSNS a hledají talentovanou mládež. Možnosti aktivního zapojení do sportování a soutěží komunity neslyšících tito sportovci mají lepší a reálnější. Prostředí, díky komunikaci (ZJ) a provázanosti škol, sportovních klubů v ČSNS může být motivací pro úspěšnou reprezentaci na mezinárodních soutěžích neslyšících.

Výzkumná otázka č. 4: *Zda sportovci z prostředí speciálně pedagogické edukace dosáhli významných sportovních výsledků na MČR neslyšících, ME a MS neslyšících a Deaflympijských hrách.*

Sportovci, kteří vyrůstali ve školách pro sluchově postižené, obvykle mají více informací a zkušeností se sportováním v prostředí neslyšících. V základních školách to jsou Celostátní sportovní hry napřed žákovské kategorie, poté účast na Celostátních sportovních hrách sluchově postižené mládeže (střední školy). Díky komunikaci prostřednictvím znakového jazyka a díky sociálním sítím, které běžně sluchově postižení využívají, mají informace o aktuálním dění ve sportu neslyšících dostupné. Využívají běžně také různá setkávání, jednak ve sportovních klubech, ale i v organizacích v oblasti sociální sféry.

Odpovědi v anketě ukázaly, že sportovci z této sledované skupiny začínali většinou sportovat až v mladším školním věku, ačkoliv je ke sportu přivedli převážně rodiče, nebyly zřejmě možnosti tréninků v tomto věku tak intenzivní a kvalitní, jako u skupiny sportovců integrovaných. Probandi sledované skupiny trénují nyní i se sportovci z většinové populace (uvedli to 3 sportovci), neboť si myslí, že kvalita tréninků je zde na lepší úrovni. Jak bylo uvedeno na jiném místě, záleží na prostředí, na toleranci a snaze překonat komunikační bariéru, a to u obou komunikujících stran. Možná je snadnější cesta zapojit se do sportovního tréninku tam, kde mohou být po celou dobu mezi sluchově postiženými, kde se všichni navzájem znají, vědí, jak mezi sebou komunikovat, zejména znají svoji Neslyšící komunitu. Jediná nevýhoda je, že tréninky nemusí být natolik kvalitní jako u intaktní společnosti. Také je zde malý počet kvalitních trenérů na konkrétní sport. Toto může být rovněž příčinou nižší úrovně samotných výsledků.

I přes zmíněné nesnáze však probandi z tohoto souboru dosahují skvělých úspěchů. Jeden sportovec je účastníkem jak Deaflympiády, tak i MS a ME, když na všech typech soutěží získal medailová umístění. Jiný sportovec se zúčastňuje evropských pohárových soutěží a rovněž se probojoval na Deaflympiádu. A poslední z úspěšných je medailista na ME. Všichni sledovaní jsou pravidelnými účastníky MČR neslyšících ve svých sportovních odvětvích. Můžeme tedy

konstatovat, že sportovci ze speciálně pedagogického prostředí významných úspěchů docílili, i když tento soubor je vůči skupině integrovaných závodníků mnohem menší.

Výzkumná otázka č. 5: *Která skupina sledovaných sportovců dosahuje významnějších úspěchů jak na sportovním poli osob bez postižení, tak mezi sportovci se sluchovým postižením.*

Anketní šetření ukázalo, že v souboru integrovaných sportovců uspělo v soutěžích intaktní populace hned několik probandů. Mezi výrazné úspěchy můžeme zařadit trojnásobnou účast na ME v kanoistice, několikanásobné 1. místo v ČR a 2. a 3. místo na ME v dračích lodích. Další respondent uvedl opakovanou účast na Jizerské 50, kde si na posledním ročníku vybojoval 139. místo z 4 500 účastníků. Tento sportovec se zúčastňuje i na mezinárodním poli (Běžkařský maraton v Kanadě a jiné). Mezi intaktní populací závodí i alpský lyžař, kdy na MČR ve slalomu získal stříbrnou medaili. Jiný lyžař je účastníkem stejných disciplín, ale pódium získával jen v žákovských kategoriích. Velmi úspěšný je rovněž mladý tenista, jenž je v reprezentaci ČR, když titul mistra ČR již získal v kategorii dorostu. Další 4 sportovci z této skupiny se zařazují do soutěží a tréninků majoritní populace, ale bez zásadních úspěchů. Našli se i sportovci, kteří sice v prostředí intaktních týmů trénují, ale preferují soutěžní prostředí neslyšících. Co se týká soutěží, pořádaných organizacemi neslyšících, tak velmi významné úspěchy, korunované medailami na Deaflympiádě, můžeme vyčíslit následovně: 1 zlato, 2 stříbra a 3 bronz. Z mistrovství světa si odvezli 2 stříbrné a 1 bronzovou medaili a z mistrovství Evropy juniorů dvě stříbrné medaile.

Sportovci, kteří pocházejí z prostředí speciálně pedagogického, se mezi intaktní populací prosazují v menším měřítku. Jeden respondent uvádí, že jeho úspěchem je postup do krajského přeboru (atletika). Jiný sděluje, že se s týmem účastní amatérské volejbalové ligy. V odpovědích sdělují fakt, že raději sportují a závodí v soutěžích sluchově postižených, neboť jejich výkony nedosahují kvalitních výsledků. Lepší výsledky můžeme najít v prostředí soutěží mezi komunitou Neslyšících. Z Deaflympiády evidujeme stříbrnou medaili, z mistrovství světa rovněž stříbro a z mistrovství Evropy dvě medaile bronzové. Při zhodnocení úspěšnosti obou souborů probandů můžeme sdělit, že skupina sportovců, která pochází z prostředí integrovaného, je aktivnější a úspěšnější v soutěžích mezi intaktní populací. Vzhledem k malému počtu probandů, pocházejících z prostředí speciálně pedagogického, nelze jednoznačně vyhodnotit úspěšnost některé skupiny v soutěžích v gesci neslyšících, lze pouze konstatovat, že v obou sledovaných souborech mají sportovci medailová umístění na důležitých závodech neslyšících.

8.1 Vlastní zkušenost ze sportu

Provozovala jsem rychlostní kanoistiku mezi intaktními sportovci na vysoké úrovni, třikrát účast na Mistroství Evropy, 3. místo na Olympijských Nadějích (Olympiáda pro mládež) a vícenásobná mistryně České republiky. Mám oboustrannou praktickou hluchotu, mám voperovaný kochleární implantát, ale v kanoistice nešel užívat, jelikož se jednalo o vodní sport. Zde bych chtěla vypsat pár bodů, kdy mě sluchové postižení ovlivňovalo v daném sportu.

V kanoistice na závodech je více tratí (200 m, 500 m, 1000 m), moje nejúspěšnější trať je sprint 200 m, právě tam jsem ztrácela pár setin na startu kvůli mé sluchové vadě.

U žen na 200 m je průměrný čas okolo 45 sekund, světový rekord 39 sekund. Při startu jsem musela sledovat soupeřky, kdy odstartují (musela jsem mít mírně otočenou hlavu tak, abych na ně viděla) a když se odstartovalo, musela jsem se vrátit do původní pozice, jen taková reakce zabere několik setin. Tehdy jsem jezdila ještě bez kochleárního implantátu, jakmile jsem získala nový typ, měla jsem možnost si s ním zasoutěžit. Musím podotknout, že tehdy s kochleárním implantátem jsem startovala pouze na sluchovou odezvu (nesledovala jsem děj), i přesto jsem měla více než o půl sekundy zpožděný start než ostatní, poněvadž zvuk do kochleárního implantátu byl poslán později. Další nevýhoda byla v tom, že mě rušil okolní děj či dav fanoušků, na který jsem nebyla zvyklá, také zvuky vydávané při sportu (pádlování, šplouchnutí vody, funění).

Z mé zkušenosti ve sportu se sluchovou vadou vidím výhodu v tom, že při trénincích či na soutěžích se jedinec může soustředit pouze sám na sebe (neruší ho okolí), ale komplikace se nastávají právě při startu, kde sportovec může ztratit pár vteřin, samozřejmě se to týká pouze některých individuálních sportů, převážně sprinterských. Naopak v kolektivním sportu je zase problémem, že si své spoluhráče nemůže přivolat, např. když stojí za jeho zády, vždy musí být před ním a zamávat, či vyslat signál. Zde jsou namíste soutěže pro sluchově postižené, kde se závodí bez kompenzačních pomůcek, aby byly férové.

Věřím, že pro sluchově postižené sportovce musí být náročné se zintegrovat do běžného sportu, pokud tam nemá rodinné příslušníky či známosti. Mají strach, jestli nebudou komplikace s komunikací a jaký postoj budou mít vůči jeho osobnosti (sluchově postižení jsou často odlišní v chování a v přístupu). Do kanoistiky jsem se dostala díky svému otci, který byl zároveň mým trenérem. Také jsem měla možnost se seznámit s několika sluchově postiženými sportovci, kteří se dostali na vysokou úroveň v intaktním sportu právě díky svým rodinným příslušníkům či kamarádům a taky obrovské vůli.

9 DOPRUCENÍ PRO PRAXI

Prostřednictvím této práce bych chtěla pozvednout větší zájem o sport sluchově postižených do majoritní populace, médií, také i sponzorů, bez kterých se sport neobejde. Z práce je jasné, že samotní neslyšící se necítí špatně v intaktní společnosti, ale setkávají se s problémy s komunikací, jak na trénincích i na závodech. Proto trenéři a organizátoři různých sportovních soutěží či meetingových akcí by měli být více seznámeni o sluchovém postiženém, a jak s nimi komunikovat, nebo předávat informace týkající se závodů. Ale i sami neslyšící by měli být soběstačnější ve vyhledávání a zjišťování informací o závodech, jejich harmonogramu, vymezené trati, aby zbytečně nedocházelo ke problémům a komunikačním potížím během závodu či soutěže. Kolektiv slyšících sportovců by měl brát ohled a projevit určitou empatii a přijmout mezi sebe sportovce, neslyšící sportovci mohou nás obohatit o nové či zajímavé zkušenosti.

Při trénincích je třeba dbát na kolektiv dětí, neslyšící dítě by mělo být přijaté mezi sportovce bezproblémově, nesmí se cítit osaměle a ostrčeně. Kdyby náhodou se tak stalo, může ztratit zájem o konkrétní sport. To platí i pro trenéry, musí si vybudovat důvěru s určitým dítětem či osobou. Také pravidelně kontrolovat, jak to zvládá a jestli rozumí všemu, co se říkálo. Někteří neslyšící sportovci mohou být slabší či pomalejší, tak je třeba pevná trpělivost. Každý jedinec je jiný, tak je třeba i tak se chovat k němu, jak potřebuje, nejlépe individuálně.

Do každého sportu bych přidala různá cvičení na rozvoj koordinace a orientace v prostoru. Jelikož kvůli absenci sluchového vjemu někteří sportovci se sluchovým postižením mají ztrátu koordinace, tak je třeba rozvíjet, některá cvičení mohou i pomoci ke zlepšení výkonu v konkrétním sportu. Sama mám velký problém s koordinací, čím jsem starší, tím se mi zhoršuje. Největším problémem je chodit ve tmě neboli mít zavřené oči. Koordinace je velmi důležitá ve sportu, udělá lepšího sportovce, konkrétně je méně náchylný k úrazům a může se zachránit před ošklivým pádem.

Během tréninku bych doporučila dodržovat tyto zásady:

- Udržovat oční kontakt, když na neslyšícího sportovce mluvíte, pokud to není zbytné, tak ani otáčet zády k němu
- Mluvit srozumitelně, pomalejším tempem
- Pokud to není nutné, nedělat úlevy ani výjimky
- Nespěchat ani netlačit, techniku musí sám zvládnout
- Když opadne pozornost, je třeba změnit činnost či atmosféru

- Všem dávat stejné pochvaly a odměny (děti se mohou cítit méněcenně, pokud se bude chválit jen jednomu sportovci s lepšími výsledky), to platí i u trestů
- Udržovat pohodu v kolektivu a neustále motivovat

Na závěr bych ještě doporučila umožnit sluchově postiženým sportovcům v každém věku, aby měli větší šanci v zapojení se mezi intaktní populaci. Sami v anketě uvádějí, a to jak integrovaní, tak sportovci z prostředí speciálně pedagogického, že kvalita tréninků je na vyšší úrovni. U sportovců z prostředí Neslyšících je obvykle největším problémem komunikace a s tím související psychická odolnost, soustředění se na instrukce a provedení cvičení, vůle a motivace.

Dovolila bych si zmínit se také o žácích v základních školách pro sluchově postižené, kde můžeme nalézat mladé talenty. Z tohoto důvodu by bylo vhodné, aby učitelé z těchto škol na tyto sportovně nadané žáky upozorňovali jednak sportovní kluby neslyšících, případně přímo Český svaz neslyšících sportovců.

Dalším doporučením je zajištění více kvalifikovaných trenérů z řad samotných osob se sluchovým postižením, kteří by se mohli věnovat současné i nastupující generaci.

10 ZÁVĚR

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku sportovců se sluchovým postižením, kteří se pohybují jak na vrcholové úrovni a reprezentují Českou republiku, tak i na úrovni amatérské. Cílem bakalářské práce je zjistit, zda sportovci se sluchovým postižením, kteří byli po celou sportovní kariéru integrováni, dosahují lepších výsledků na českých či mezinárodních soutěžích pro sluchově postižené sportovce než sportovci, jejichž tréninkový a závodní proces se realizuje převážně v prostředí skupiny sluchově postižených.

Teoretická část práce je rozdělená celkem na 5 kapitol, které jsou zaměřené na nejzákladnější informace ohledně sluchového postižení, což je anatomie sluchu, diagnostika sluchu, kompenzační pomůcky, sport sluchově postižených, komunikace sluchově postižených, také doporučení pro majoritní populaci, jak s nimi komunikovat. Na závěr teoretické části práce je zmíněna integrace, což je v dnešní době stěžejní, ale zároveň komplikovaný aspekt, prospěšný pro rozvoj hendikepovaného jedince v běžné populaci s minimálními bariérami.

Výzkumnou část tvoří šestá kapitola, která charakterizuje cíle výzkumu s odpovídajícími výzkumnými otázkami, uvádí výzkumný vzorek a způsobu shromažďování dat. Jako technika shromažďování dat bylo zvoleno anketové šetření mezi sportovci se sluchovým postižením. Celý výzkum je zpracován a posouzen s podporou grafů a komentářů, které se snaží objasnit odpovědi na výzkumné otázky.

Sportovci se sluchovým postižením se dle zjištění věnují tréninkovým a závodním činnostem jak v prostředí běžné populace, tak v prostředí neslyšících. Sportovci z integrovaného prostředí inklinují více ke skupině majoritní populace, ta jim přináší kvalitní tréninky, sice náročné, ale na druhé straně mají více možností prosadit se jak v majoritní společnosti, tak v komunitě Neslyšících. Pokud se zapojí i mezi sportovce, kteří jsou prostřednictvím sportovních klubů začleněni do Českého svazu neslyšících sportovců, mohou dosáhnout významných úspěchů na nejvyšších mezinárodních soutěžích, pořádaných pro neslyšící.

Druhá zkoumaná skupina, což jsou sportovci se sluchovým postižením, kteří se vzdělávali a sportovali v prostředí speciálně pedagogickém, se zúčastňují ponejvíce soutěží mezi neslyšícími, sice uznávají kvalitu trenérské práce i náplně a kvality tréninků majoritní komunity, ale většinou dávají přednost aktivitám v prostředí sluchově postižených.

K cíli práce lze předložit vyjádření, že nelze explicitně srovnat zjištěné výsledky z ankety a vzhledem k tomu, že nebyl stejný (či adekvátní) počet probandů obou souborů. Jde o kvalitativní výzkum a z důvodu početního nepoměru nelze vyvodit relevantní závěry. Práce

v tomto případě nastiňuje problematiku tréninkového procesu a účasti na závodech v obou sledovaných komunitách a dosažených výsledků v prostředí majority a skupiny sluchově postižených. Nutno konstatovat, že sluchové postižení komplikuje sportovní dráhu integrovaného sportovce v konkurenci intaktní populace a především sportovce, jenž se pohybuje a je zvyklý převážně na prostředí komunity Neslyšících.

11 SOUHRN

Bakalářská práce je deskripcí problematiky sportovců se sluchovým postižením, jejich participací na významných soutěžích neslyšících. Sluchové postižení ovlivňuje sportovce nejen v běžném životě, studiu či pracovním procesu, ale také ve sportovním vyžití.

Práce je rozdělena na teoretickou část, v níž je vysvětlena oblast sluchového postižení, seznamuje s klasifikací sluchových vad a neopomíná se zmínit o sluchové protetice, bez níž by neslyšící sportovec měl cestu mezi intaktní populací velmi ztíženou. V následujících podkapitolách akcentuje komunikační systémy neslyšících., předkládá rovněž problémy a zásady integrace sluchově postižených. Důležitou částí je charakteristika sportu neslyšících, jež nastiňuje vzhled do současného fungování v České republice, ale neopomíná zásadní historické kroky sportu neslyšících v obecných souvislostech.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, zda sportovci se sluchovým postižením, kteří byli po celou sportovní kariéru integrováni, dosahují lepších výsledků na českých či mezinárodních soutěžích pro sluchově postižené sportovce než sportovci, jejichž tréninkový a závodní proces se realizuje převážně v prostředí skupiny sluchově postižených. Dílčí cíl měl ukázat, jak je ovlivněna sportovní dráha integrovaných i neintegrovaných sportovců a jejich důvody zařadit se do komunity neslyšících i ve sportovní kariéře. Bylo sledováno rovněž nastartování sportovní kariéry participantů obou sledovaných skupin.

Výzkumná část byla provedena prostřednictvím ankety vlastní konstrukce, aby výsledky šetření mohly pomoci odpovědět na výzkumné otázky. Odpovědi probandů, kteří byli rozděleni do dvou souborů, byly zaneseny do grafické podoby s popisem zadané otázky. Kapitola „Diskuze“ explikuje sledovaný problém a poukazuje na úskalí a těžkosti neslyšících sportovců v majoritní společnosti.

12 SUMMARY

The bachelor's thesis is a description of the issues of athletes with hearing impairments, their participation in important competitions of the deaf. Hearing impairment affects athletes not only in everyday life, study or work process, but also in sports activities.

The thesis is divided into a theoretical part, in which the area of hearing impairment is explained, introduces the classification of hearing defects and does not forget to mention hearing prosthetics, without which a deaf athlete would have a very difficult path among the intact population. In the following subchapter, it accentuates the communication systems of the deaf., it also presents problems and principles of integration of the hearing impaired. An important part is the characteristics of deaf sport, which outlines an insight into the current functioning in the Czech Republic but does not forget the fundamental historical steps of deaf sport in a general context.

The aim of the bachelor's thesis was to find out whether athletes with hearing impairments, who have been integrated throughout their sports careers, achieve better results at Czech or international competitions for hearing-impaired athletes than athletes whose training and racing process takes place mainly in the environment of a group of hearing impaired. The partial goal was to show how the sports career of integrated and non-integrated athletes and their reasons for inclusion in the deaf community and in sports careers are affected. The start of the sports career of the participants of both monitored groups was also monitored.

The research part was carried out through a survey of its own design so that the results of the investigation could help answer the research questions. The answers of the probands, which were divided into two files, were entered in a graphical form with a description of the specified question. The chapter "Discussion" explicates the problem being monitored and highlights the pitfalls and difficulties of deaf athletes in the majority society.

13 REFERENČNÍ SEZNAM

- Barešová, J., & Hrubý, J. (1999). *Didaktické a technické pomůcky pro sluchově postižené v MŠ a ZŠ*. Praha: Septima.
- Bayerl, P. (2011). *Sport sluchově postižených*. Diplomová práce, Jihočeská univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra pedagogiky a psychologie, České Budějovice.
- Bendová, P., Jeřábková, K., & Růžicková, V. (2006). *Kompenzační pomůcky pro osoby se specifickými potřebami*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Blahutková, M., Daňhelová, Š., Sebera, M., & Sekot, A. (2004). *Kapitoly ze sportu*. Brno: Masarykova univerzita
- Boutin, D. L. (2010). Occupational outcomes for vocational rehabilitation consumers with hearing impairments. *Journal of Rehabilitation*, 76(3), 40-46.
- Boutin, D. L., & Wilson, K. B. (2009). Professional jobs and hearing loss: A comparison of deaf and hard of hearing consumers. *Journal of Rehabilitation*, 75(1), 36-40.
- Bremmer, A., & Goodman, S. (1992). *Coaching Deaf Athletes*. Belconnen: Australian Sports Commission.
- Foret, M. (2012). *Marketingový průzkum: poznáváme svoje zákazníky*. Brno: BizBooks
- Freeman, R. D., Boese, R. J., & Carbin C. F. (1992). *Tvé dítě neslyší?: průvodce pro všechny, kteří pečují o neslyšící děti*. Praha: Federace rodičů a přátel sluchově postižených.
- Hodaň, B. (1997). *Úvod do teorie tělesné kultury*. 2. opr. vyd. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého.
- Holmanová, J. (2002). *Raná péče o dítě se sluchovým postižením*. Praha: Nakladatelství Septima.
- Hošnová, D., Urík, M., Šlapák, I., & Šenkyřík, J. (2018). Sluchové vady a poruchy dětského věku. *Czecho-Slovak Pediatrics / Cesko-Slovenska Pediatrie*, 73(7), 420-423.
- Horáková, R. (2011). *Surdopedie: Texty k distančnímu vzdělání*. Brno: Padio.
- Horáková, R. (2012). Úvod do Surdopedie. *Sluchové postižení*. Praha: Portál, s. r. o.
- Hroboň, M., Jedlička, I., & Hořejší, J. (1998). *Nedoslýchavost*. Praha: Makropolus.
- Chráška, M. (2007). *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada.
- Janotová, N., & Svobodová, K. (1998). *Integrace sluchově postiženého dítěte v mateřské a základní škole*. Praha: Nakladatelství Septima.
- Jindrová, M. (2012). Týden komunikace osob se sluchovým postižením. *Czech*, 12(3), 115-115.
- Kopecký, M., Schlanger, O., & Schmid, L. (1954). *Tělesná výchova při chorobách ústrojí*

- zrakového a sluchového*. Praha: Státní zdravotnické nakladatelství.
- Krahulcová, B. (2003). *Komunikace sluchově postižených*. Vyd. 2. Praha: Nakladatelství Karolinum.
- Králíček, P. (2002). *Úvod do speciální neurofyzologie*. Karolinum Praha.
- Krátký, P. (2015). *Integrace dětí a mládeže se sluchovým postižením ve sportovních klubech*. Bakalářská práce: Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury, Olomouc.
- Kučerová, A. (2014) Komunikace v rané péči pro rodiny s dětmi se sluchovým postižením. *Aplikované Pohybové Aktivity v Teorii a Praxi*, 5(2), 32-32.
- Langer, J. (2013). *Základy do surdopedie*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Langer, J. (2014). Legislativní ukotvení komunikace neslyšících a hluchoslepých osob. *Aplikované Pohybové Aktivity v Teorii a Praxi*, 5(2), 40-41.
- Leonhardt, A. (2001). *Einführung in die Horgeschädigten. (Úvod do pedagogiky sluchově postižených)*. Bratislava: Sapiientia.
- Lejska, M. (2003). *Poruchy verbální komunikace a foniatrie*. Brno: Paido.
- Lejska, V. (1995). *Kompendum ORL dětského věku*. Praha: Grada Publishing.
- Menšová, J., & Panská, S. (2013). Volný čas jako součást životního stylu osob se sluchovým postižením. *Aplikované Pohybové Aktivity v Teorii a Praxi*, 4(1), 53-60.
- Mrázková, E., Vyskotová, J., Sachová, P., Zálejská, R., & Richterová, K. (2013). Průzkum motivace pro kompenzaci sluchové vady. *Occupational Medicine/Pracovní Lékarství*, 65(1/2), 32-41.
- Orel, M., & Facová, V. (2010). *Člověk, jeho smysly a svět*. Praha: Grada Publishing
- Panská, S. (2013). *Aplikované pohybové aktivity osob se sluchovým postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Panská, S. (2016). Teorie znakového jazyka. *Aplikované Pohybové Aktivity v Teorii a Praxi*, 7(1), 25-27.
- Pánek, P. (2009). *Dějiny sportu českých neslyšících*. Diplomová práce, Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Praha.
- Pjajčíková, K. (2020). *Integrace sluchově postižených*. Seminární práce, Olomouc: Univerzita Palackého.
- Průcha, J. Walterová, E., & Mareš, J. (2003). *Pedagogický slovník*. Praha: Portál.
- Skákalová, T. (2011). *Uvedení do problematiky sluchového postižení: učební text pro studenty speciální pedagogiky*. Hradec Králové: Gaudeamus
- Sláma, O., Kabelka, L., & Vorlíček, J. (2007). *Paliativní medicína pro praxi*. Praha: Galén.
- Slowík, J. (2010). *Komunikace s lidmi s postižením*. Praha: Portál, s. r. o.

- Solovjev, I. M. (1977). *Psychologie neslyšících dětí*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Souralová, E. (2005). *Surdopedie I*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Spilková, M. (2007). *Současný stav podmínek sportu neslyšících v ČR*. Diplomová práce, Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury, Olomouc.
- Strnadová, V. (1994). *Potom ti to povíme: věnováno rodinám s neslyšícími dětmi*, Praha: Česká unie neslyšících.
- Strnadová, V. (2001). *Hádej, co říkám, aneb, Odezírání je nejisté umění*, Praha: ASNEP
- Strnadová, V. (2008). *Odezírání jako schopnost*. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, o. s.
- Svobodová, V., Profant, O., Plzák, J., & Syka, J. (2019). *Asymetrická porucha sluchu*. *Otorhinolaryngology* [online], 68 (1), 53-59.
- Šedivá, Z. (1997). *Rozvíjení sociálních dovedností sluchově postižených. 1. díl, Zvládání důležitých životních situací*. Praha: Septima.
- Šlapák, I., & Floriánová, P. (1994). *I. Kapitoly z otorhinolaryngologie a foniatrie*. Brno: Paido.
- Švaříček, R., Šed'ová, K., & kol. (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál.
- Valenta, M. (2003). *Přehled speciální pedagogiky a školská integrace*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Vašková, K. B. (2015). *Sluchově postižení sportovci v prostředí vrcholového sportu*. Bakalářská práce, Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury, Olomouc.
- Ťuláková, M. (2006). *Vývoj a stav atletiky neslyšících v ČR*. Diplomová práce, Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury, Olomouc.

13.1 Referenční seznam – internetové zdroje

- Anonymous. (n. d.). *Deaflympiáda*. Retrieved 25. 06. 2021 from the World Wide Web: <https://en.wikipedia.org/wiki/Deaflympics>
- Anonymous. (2012). *Katalog 3 WIDEX*. Retrieved 21. 05. 2021 from the World Wide Web: <https://docplayer.cz/16077613-Widex-line-tradice-a-spolehlivost.html>
- Centrum pro zdravotně postižené Karlovarského kraje, o. p. s. (n.d.) *Pomůcky pro sluchově postižené*. Retrieved 03. 05. 2021 from the World Wide Web: <https://www.sluzbypostizenym.cz/sluzby/informace-pro-zajemce-o-sluzby/prodej-pomucek/pomucky-pro-sluchove-postizene>
- ČTK. (2015). U sluchově postižených je integrace problematická, tvrdí odborník. *Čeština jako cizí jazyk*. Retrieved 16. 4. 2020 from PROQUEST database on the World Wide Web:

https://www.tyden.cz/rubriky/zdravi/u-sluchove-postizenych-je-integrace-problematicka-tvrdi-odbornik_362532.html

Hearing loss grades. (n. d.). *World Health Organization: Prevention of blindness and deafness*.

Retrieved 25. 06. 2021 from the World Wide Web:

https://www.who.int/pbd/deafness/hearing_impairment_grades/en/

Medel. (n. d.). *Kochleární implantát*. Retrieved 25. 06. 2021 from the World Wide Web:

<https://www.medel.com/cs/hearing-solutions/cochlear-implants>

My Cimpily. (n. d.) *Vyšetření sluchu a audiogram*. Retrieved 21. 05. 2021 from the World Wide

Web:

<http://www.mycimpily.com/vysetreni-sluchu-a-audiogram.htm>

SEZNAM ZKRATEK

AVL – Amatérská volejbalová liga

CISS – Comité International des Sports des Sourds

ČR – Česká republika

ČSNS – Český svaz neslyšících sportovců

ČsSSH – Československý svaz sportu hluchoněmých

DVCL – Deaf Volleyball Champions League

GS – Giant slalom (superobří slalom)

ICSD – International Committee of Sports for the Deaf

ID – Identifikační číslo

MČR – Mistroství České republiky

ME – Mistroství Evropy

MMaS – Mistroství Moravy a Slezska

MS – Mistroství světa

MŠ – Mateřská škola

ORL – Otorinolaryngologie

SNS – Svaz neslyšících sportovců

ŠSPZ – Československý svaz zdravotně postižených

ZJ – Znakový jazyk

ZŠ – Základní škola

WHO – Světová zdravotnická organizace

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1: Sluchové ústrojí člověka.....	11
Obrázek č. 2: Přehled typů sluchadel Widex.....	18
Obrázek č. 3: Kochleární implantát.....	19
Obrázek č. 4: Logo Deaflympiády.....	30

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Pohlaví respondentů.....	37
Graf č. 2: Věk respondentů.....	38
Graf č. 3: Klasifikace sluchu.....	38
Graf č. 4: Doba vzniku vady.....	39
Graf č. 5: Školství.....	39
Graf č. 6: Komunikace sluchově postižených.....	40
Graf č. 7: Hlavní sport.....	41
Graf č. 8: Doplnkový sport.....	42
Graf č. 9: Členství v klubu.....	43
Graf č. 10: Kdo Vás ke sportu přivedl?.....	43
Graf č. 11: Začátek provozování sportu.....	44
Graf č. 12: Prostředí tréninku.....	45
Graf č. 13: V které skupině se cítíte lépe?.....	45
Graf č. 14: Kvalita tréninku.....	46
Graf č. 15: Integrovaní sportovci.....	53
Graf č. 16: Sportovci z prostředí komunity Neslyšících.....	53

OSLOVENÍ RESPONDENTŮ VČETNĚ ANKETNÍCH OTÁZEK

Vážení sportovci,

jsem studentkou oboru Aplikované tělesné výchovy na Univerzitě Palackého v Olomouci.

Oslovuji Vás - z důvodu vyplnění ankety, která se týká sportu sluchově postižených.

Anketa je anonymní a získaná data budou použita ke zpracování mé bakalářské práce.

Věnujte, prosím, několik minut svého času k vyplnění.

Děkuji a sportu zdar! ☺

Kateřina Pjajčiková

1) Pohlaví

- Žena
- Muž

2) Věk

3) Jaký typ sluchové vady máte?

- Střední nedoslýchavost
- Těžká nedoslýchavost
- Úplná hluchota
- Uživatel kochleárního implantátu

4) V kolika letech u Vás zjistili vadu sluchu?

.....

5) Navštěvoval/a jste školu pro sluchově postižené?

- ANO MŠ x ZŠ x SŠ
- NE

6) Jaký způsob komunikace používáte?

(můžete více odpovědí)

- Orální řeč
- Znakový jazyk
- Odezírání
- Jiná.....

7) Kterému sportu se primárně věnujete? (hlavní sport)

Např. fotbal, hokej, tenis, plavání, lyžování atd...

.....

8) Který sport provozujete jako doplňkový?

Např. běh, posilování, lyžování atd...

.....

9) Jste členem běžného klubu nebo neslyšících?

- Běžný klub
- Klub neslyšících
- Oba současně (klub neslyšících i běžný klub)

10) Kdo Vás ke sportu přivedl?

.....

11) Kolik Vám bylo let, když jste s Vaším hlavním sportem začal/začala?

.....

12) Trénujete pouze se sportovci běžné populace?

Za odpovědi, prosím, uveďte důvod (např. motivace, lepší kolektiv, komunikace atd.)

.....

Trénujete pouze se sportovci se sluchovým postižením?

.....

Trénujete s oběma skupinami?

.....

13) Prosím o Vaše nejlepší výsledky (výkony) mezi slyšícími ve sportu:

Výkon a umístění.

.....

.....

.....

.....

Prosím o Vaše nejlepší výsledky (výkony) mezi neslyšícími ve sportu:

Výkon a umístění (MČR, ME, MS).

.....

.....

.....

.....